ПРИЈЕГЛЕД

протопрезвитерата, парохија са бројем села, кућа и душа, српско-православног свештенства и описом цркви у Дабро-босанској дијецези у години 1887.

I.

Протопрезвитерат сарајевски.

Надзиратељ: Симеун Чајкановић.

Сарајево, сама варош без села, парохија са 4496 душа и 480 кућа.

У вароши Сарајеву постоје двије православне цркве. Једна је стара, храм светих Архангела Михајила и Гаврила, а друга нова храм Рождества Пресв. Богородице. (Види опширан опис о овим двјема црквама у шематизму од 1882. године, страна 46, 47, 48, 49, 50 и 51.). У старој цркви на садашњој часној трапези у наоколо стоји изрезан овај натпис: **Сей Божїй жертавеник Господа Бога и Спаса нашего Исѹса Христа саделан быстъ настоѧнїемъ же издивенїемъ сребреник Господина П. М. Д. Б. Кюї Мелетїѧ Милековичъ лѣто Господне ІѰЛ=1730. мѣсеца юна Г=3.** а на једном каменитом ступу види се љето **ЗРОЗ**=7177. од Исуса Христа 1669. Других старина има особито старих србуља и књига, које су у гласнику српског ученог друштва описане у књизи 63. у Биограду 1885. У објема овим црквама налази се још у довољном броју разних утвари, одежда, скупоцјених завјеса, сребрених крстова, кандила и других сосуда; разних књига, икона, антиминса; а између више путира у старој цркви налази се један особито лијеп и велики путир с дискосом од чистога сребра, из Студенице, одакле су га послије пада Карађорђијева у Сарајево Турци донијели. Обје ове цркве имају и непокретног добра. Постоје и црквени тутори које општина на једну годину бира. Црквене рачуне води српско-правосл. општина, коју бира народ на три године. Божествена служба свршава се у обје цркве сваког празника и нећеље, а осим тога у старој цркви свакога дана и не памти се, да је којим узроком литургија кад-год изостала. Свештеници као јефимери ових цркава станују у вароши Сарајеву у својим сопственим кућама.

Пароси: Герасим Лалић почасни прото,
Петар Максимовић,
Симеун Чајкановић и Стефан Баковић протојереј, који ужива пензију од српско-православне црквено-школске опћине у Сарајеву.

Пофалићи, парохија са 1515 душа и 146 кућа. Има села 10: Пофалићи, Долац у опћ. Долац; Кобиља глава, Велешићи, Кошево, Слатина у опћини Кошево; Бачићи, Бријешће у опћини Бутмир доњи; Нâрево, Мркојевићи у опћини Нâрево.

У овој парохији цркве нема.
Парох: Занфир Милићевић.

Забрђе, парохија са 1212 душа и 109 кућа. Има села 11: Двор, Смиљевићи, Стране у опћ. Црнотина; Јошаница, Лука у опћ. Вогошта доња; Вогошта, Врапче, Тиховићи, Угорско у опћ. Вогошта горња; Перца у опћ. Нâрево; Видотина у опћини Средње.

У овој парохији цркве нема.
Послужује парох: Дамјан Николић.

Сарајевско поље, парохија са 2677 душа и 217 кућа. Има села 23: Врело Босне, Догладе, Доњи Ступ, Пухаловићи у опћ. Бутмир доњи; Бутмир горњи, Добриња, Горњи Ступ, Иванићи, Кобиљдô, Которац, Лукавица, Младице, Нећарићи, Топлик у опћ. Бутмир горњи; Храсница, Главогодина, Грлица, Ковачи, Ласица, Лужани,

Врутци, Војковићи у опћ. Храсница; Миљевићи у опћини Долац.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Мићо Станић.

Пазарић, парохија са 1838 душа и 238 кућа. Има села 20; Луке, Осјеник, Дољани, Зовик у опћ. Пазарић; Дрозгометва, Тарчин, Корча, Будмилићи у опћ. Корча; Загор у опћ. Зијам; Црна ријека; а у коњичком котару: Гостовић у опћ. Подхум; Бјеловчина, Церићи, Виниште, Доње село у опћ. Село доње; Коњиц, Шпиљани, Врхдоље у опћ. Поље; Блаца у опћини Умљани; Цјепи у опћини Поље.

Црква парохијална постоји у Пазарићу, која је настојањем дотичног свештеника саграђена 1886. године од тврде грађе, а освештана исте године 31. августа од Архијереа Ђорђа Николајевића. Храм је св. Апост. Петра и Павла. Божествена литургија служи се сваке нећеље и празника. Од непокретног имања има један хан и школску зграду са пространим црквеним земљиштем, дарованим од високе земаљ. владе. Рачуне црквене води свештеник у споразуму са оптином, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Ристо Крстић.

Блажуј-Осијек, парохија са 2160 душа и 252 куће. Има села 17: Осијек, Блажуј у опћини Бутмир доњи; Хаџићи, Бињежево, Жуновница у опћини Хаџићи; Рогачићи, Раковица, Зјеник и Влаково у опћини Раковица; Рељево, Ахатовић, Главице, Доброшевићи, Михајловићи, Бојник у опћини Црнотина; Гривићи у опћини Дрозгометва, и Локве у опћини Пазарић.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Стефан Трифковић.

Пале, парохија са 3254 душе и 278 кућа. Има села 35: Пале, Горовић, Љубогошта, Прибањ, Отичина, у опћини Пале; Ходиђед у опћини Хреша; Боговићи у опћини Мокро, а у рогатичком котару: Брњица, Бронићи, Буђ, Чељаднићи, Чемерница, Датељи, Хреновица, Миошићи, Понор, Прача доња, Стране, Шајиновићи, Винца доња, Винца горња, Виноград, Зејичићи у опћини Прача доња; Газивода, Грабовица, Гута, Каменица, Космај, Лисовићи, Нехорићи, Подмједеник, Сајице, Сјетлина, Братељевић, Врх Прача у опћини Прача горња.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Ристо Новаковић, протојереј.

Трново, парохија са 2739 душа и 224 куће. Има села 22: Годиње, Требечај, Турово, Башићи, Трново, Грачаница, Иловице, Тошићи у опћини Трново; Сишићи, Делијаш, Дураковићи, Говедовићи у опћини Зијамет-црна ријека; Пресјеница горња, Умчани, Буновци у опћини Пресјеница; Ледићи, Дурмовићи у опћ. Ледићи; Батићи, Тврдињићи, Јабланица, Турба у опћ. Кијево; Крупац у опћини Храсница.

У овој парохији постоји црква у селу Трнову, саграђена 1886. године од тврдог материјала, и те исте године на дан 8. септембра освештана је од Архијереа Ђорђа Николајевића. Божествена литургија служи се сваке нећеље и празника. Непокретног имања нема. Рачуне црквене води оптшина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Милорад Јелић.

Мокро, парохија са 3149 душа и 269 кућа. Има села 10: Мокро, Јеловци, Бјелогорци, Шахбеговићи у опћини Мокро; Хреша, Биоско у опћини Хреша; Козарићи, Петровићи, Довлићи у опћини Кијево; Мочиоци у опћини Нâрево.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Коста Новаковић.

Ракова нога, парохија са 1208 душа и 127 кућа. Има села 14: Драгоради, Судићи, Калаузовићи, Мељине, Бањалука село, Сировине, Омар, Ширјевићи у опћини Ракова нога; а у клaдањском котару: Крушево, Мусићи, Олово, Понијерка у опћини Олово; Главичина, Кришевићи у опћини Крива ријека.

У овој парохији цркве нема.

Послужује парох: Дамјан Николић.

II.

Протопрезвитерат височки.

Надзиратељ: Пахомије Николајевић, игуман.

Високо (варошица), парохија са 2499 душа и 322 куће. Има села 7: Дреновица-Љубнић, Чекрићи у опћини Чекрићи; Одак, Височковић (Вратнице) у опћини Вратнице; Чифлук у опћ. Кралупи; Мостре доње, Совруље у опћини Подгора.

Црква парохијална храм св. великомученика Прокопија. Црквени темељ постављен је при митрополиту босанском Прокопију, који је освештан 1852. године. Околни дуварови (зидови) црквени од тврдог су материјала, а сводови и кров од слабог. Ова је црква довршена и осве-

штана 1857. године од митрополита Дионисија. Божествена служба služи се сваке неђеље и празника. Од непокретног имања има двије њиве, један хан, једну малу кућицу и пространу зграду у којој је смјештена српско-православна школа. Рачуне црквене води српско-правосл. општина, коју бира народ на једну годину. Свештеник станује код цркве у Височком.

Парох: Пахомије Николајевић, игуман.

Кралупи, парохија са 1932 душе и 280 кућа. Има села 44. Чајно мало, Прхиње, Смршница, Трамошник и Вијеселовићи у опћини Грачаница; Брдо, Грђеван, Подвиње, Скопарновићи, Трновци у опћини Порјечани; Добриње, Моњари у опћини Љешева; Циндићи, Хлапчевић и Сеоча у опћини Мокроноге; Брезовик, Хаџић, Калићи, Мауровић, Себиње у опћини Радовље; Зимча опћина иста, Гарањи, Тушњићи у опћ. Тушњићи; Годуша, Грајани, Поређа, Загорица у опћ. Годуша; Даутовци, Двор, Гиње, Ступарићи, Кралупи у опћини Кралупи; Бистрица, Бјелаловац, Милошевић, Дражевић, Кисељак, Буковица, Ковачи и Крешево у котару фојничком; а у сар. котару Бухотина у опћ. Раковица; Граовци и Кулијеш у опћини Кулијеш; Мокриње у опћини Дрозгометва.

У овој парохији нема парохијалне цркве, разма височка. Ова парохија налази се у три котара: сарајевском, фојничком и височком; и зато једна част парохијана иде у пазарићку, друга част у бусовачку а трећа част парохијана долазе у височку цркву.

Парох: Димитрије Малешић.

Илијаш, парохија са 1602 душе и 183 куће. Има села 12: Мисача, Мраково, Подгора, Сеоце, Влахиња и Зупча у опћини Подгора; Кадарићи у опћини Чекрићи; а у котару сарајевском: Караџићи, Рјечица, Биоча горња, Биоча доња у опћ. Црнотина; Малешићи у опћ. Вогошта доња.

Црква парохијална храм св. пророка Илије. Црква ова налази се на пространом пољу, које се зове Илијаш, поред којега пролази жељезничка пруга из Сарајева. Зидови су ове цркве од тврдог материјала, свод јој је од растове јапије, кубе више олтара и звоник је од камена — седре. Почетак грађње ове цркве јесте од године 1879. а свршетак 1881. Подигнута је највише од прилога српско-православног народа и са припомоћи земаљске владе а трудом и заузимањем свештеника Прокопија Дамјановића. Освештана је од Архијереа Савве Косановића 1. октобра 1881. године. Непокретног имања нема. Црквене рачуне води општина са својим парохом, која се бира сваке треће године. Свештеник је предсједник исте. Свештеник станује два сата далеко од цркве у Височком.

Парох: Прокопије Дамјановић.

Вареш-Нишић, парохија са 2543 душе и 283 куће. Има села 59: Осоје, Сјенокос, Потоци, Корито у опћ. Вареш; Смрековица, Добравина-Сутјешица, Вардиште у опћ. Смрековина; Кошчићи, Стрижево, Пољанице, Радоњићи, Ступни дô у опћ. Стрижево; Бреза у опћини Бреза; Подвинци, Лужница у опћ. Подвинце; Планиница у опћини План.; Лучићи, Подјавер, Славин, Поткрај у опћ. Подгора; Бргуље, Даждапско, Сикуље, Вишњица у опћини Дажд.; Толењак, Чамовина, Главица, Карићи, Летевци, Насеоци, Пајтовићи, Равне, Зубета у опћини Блажа; Чемерно, Чече, Караџићи, Куношићи, Караула, Округлица, Шушљена, Штит, Закућница у опћ. Куношићи; Дражевићи, Кадарићи, Непривањ, Нашићи, Ораово, Сливно, Трторићи у опћ. Трторићи; Коритник у опћини Бреза; Избод у опћ. Смрековина; Жаља, Жижци у опћ. Будожељ; у сарајевском котару: (Нишић) Хаџићи, Иванчићи, Каменица у опћ. Чифлук-Црна ријека; Бошковићи, Стомарине у опћини Средње; Гора у опћини Вогошта доња.

Црква парохијална постоји у мјесту Нишићу, храм св. Апост. Петра и Павла, сграђена од тврдог материјала са звоником 1885. године, а освештана је исте године на Петровдан од Архијереа Савве Косановића. У овој цркви служи се божествена литургија сваке неђеље и већим празницима. Од непокретног имања има једну велику школску зграду. Рачуне црквене води свештеник у споразуму са црквено-школском општином. Свештеник станује у Сарајеву, 5 сати далеко од Сарајева.

У Варешу има капела-ћелија, која постоји од 28 година у једној старој општинској кући, гдје се божествена литургија врши сваке неђеље и празника на освећеном антиминсу. Ту је и црквена опћина, која бира одбор на три године, који се о црквено-народним потребама брине.

Парох станује у Сарајеву, капелан у Варешу.

Парох: Дамјан Николић.

Капелан: Теодосије Бабић игуман.

III.

Протопрезвитерат рогатички.

Протопрезвитер: Гаврил Косорић.

Гласинац, парохија са 1954 душе и 232 куће. Има села 26. Балтици, Бандин Оџак, Бјелосалићи, Чаварине, Чифлуци, Дуга њива, Ђедовци, Газивода, Громиле, Казимерићи, Код Куле, Мрвићи, Неправдићи, Новосеоци, Озарковићи, Павичићи, Парижевићи, Педише, Под-

пећина, Примчићи, Сајице, Шенковићи, Смртићи, Соколац и Врбарје у опћ. Гласинац.

Црква парохијална налази се у Сокоцу. Саграђена је и довршена 1881. а те године је 20. јула од митрополита Савве и освештана. Божествена служба обавља се у њој сваке неђеље и празника. Од непокретног имања има само 1 хан и 1 повећу школску зграду. — Рачуне црквене води црквена општина, коју бира српско-православни народ сваке године. Свештеник станује код цркве.

Парох: Гаврило Косорић протопрезвитер.

Кошутица, парохија са 1935 душа и 230 кућа. Има села 36.: Боровац, Брајковићи, Кошутица, Кусаче, Лаже, Маргетићи, Оџак, Прељубовци, Сијерци, Соколац, Видрић и Зграђе у опћ. Кошутица и Селиште у опћ. Соколовић, у котару власеничком: Батово, Буквик, Доње Бабиње, Кнежина, Турковићи, Врапци, Врудци, Жуљ у опћ. Кнежина; Јапале у опћ. Јапале; Крушевци, Мангурићи, Рудине, Жунови, Код чардака у опћ. Крушевци; Пиштица, Лучићи, Подигричиге, Подкозловача, Трешњевац у опћ. Мало Поље; Бабина мала, Милан планина, Мрков, Руднићи у опћ. Невачка.

У овој парохији цркве парохијалне нема.
Парох: Лазар Орашанин.

Соколовић, парохија са 2146 душа и 260 кућа. Има села 29.: Барник, Берек, Боровско, Добрашина, Цимрије, Циндић, Грбићп, Грлац, Калиманићи, Клечковац, Мандре, Мичивода, Миљетке, Мркаље, Плочник, Побратци, Ракитница, Соколовић, Точионик, Вјетреник, Вранеши, Закосма у опћ. Соколовић; Лазе, Мандре, Мислово у опћ. Жепа; Брложник, Плане у опћ. Поджепље и у кот. власеничком: Чапоре, Мркаљ у опћини Мркаљ.

Пароси: Јевто Косорић и Стево Косорић помоћник.

Рогатица (варошица), парохија са 2008 душа и 200 кућа. Има села 48. Бања стијена, Брпјежје, Будаци, Бурати, Драгуљевићи, Голубовићи, Гривци, Јаровићи, Крамдо село, Муравићи, Махала, Обртићи, Плање, Рудине, Русеновићи, Врлазје, Загајеви у опћини Сочиће; Брда, Кусици у опћини Брда; Чадоровина, Дуб, Камен, Копјевићи, Пљеска, Мишевина, Сљедовићи, Рајчковићи, Солаковићи, Старчићи, Суровићи, Шљивно, Трново у опћ. Дуб, Бурсићи, Хадровићи у опћ. Медвеђе; Булози, Илијно, Изгумање, Месићи, Осјећани, Судићи, Вражалица у опћини Осјећани; Бјелогорци, Гучево, Гуждељи, Ковање, Кукавица, Пљешевица, Зиличина у опћини Рогатица Вањска.

Црква парохијала постоји у варошици Рогатици, саграђена од тесаног камена са звоником, и довршена 1886. године, које је године на св. Тројицу од митрополита Ђорђа Николајевића и освештана. Храм је св. Тројице. Божествена литургија обавља се сваке неђеље и празника. Непокретних имања нема а рачуне води српско-православна црквена општина, коју бира народ на једну годину. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Јован Михајиловић, протојереј.

Годомиље, парохија са 1471 душом и 150 кућа. Има села 32: Бораћ, Дробнићи, Пашић кула, Загановићи, Загорице, Добромеровићи, Доброучићи, Распут њиве, Сељани, Стрмац, Дуљевац, Козићи, Косово, Вратисалићи, Брчигово, Брдо, Будојевићи, Кујунђевићи, Павичина Кула, Прибишевић у опћини Рогатица вањска; Бранковић, Обади, Пешурићи, Сјемеч, Стари брод, Живаљевић, Штавањ у опћини Живаљевић; Бабјак, Годомиље, Доње Годомиље, Кутузеро, Сјеверско у опћ. Годомиље.

Цркве парохијалне нема.
Парох: Мићо Косорић.

Живаљевић, парохија са 1253 душе и 120 кућа. Има села 22: Арнаутовићи, Берковићи, Бехећи, Јасеница, Кадарев до̂, Мркоњићи, Ошкопље, Рађевићи, Шетићи, Забрежје, Думанићи, Кустурице у опћ. Годомиље; Опрашићи, Стара Гора, Живаљевић у опћ. Живаљевић; Караџићи, Лађевина, Подгај, Враголови, Варошиште, Лепеница, Шенекрина у опћ. Рогатица вањска.

Цркве парохијалне нема.
Парох: Ђоко Косорић.

IV.

Протопрезитерат вишеградски.

Протопрезвитер: Јевто Ђуровић.

Вишеград (пола вароши), парохија са 1456 душа и 191 кућа. Има села 29: Вељи луг, Црнче доње, Духце, Пијавице у опћини Вишеград; Ријека, Зграђе, Хртар, Рујишта, Ђуревићи, Паочићи, Блатци, Земљице, Оџак, Поздерчићи у опћ. Жлијеп, Тршевине, Обрање, Прелово, Лозница, Коритник, Алуге, Чешаљ, Гребен, Сасе, Убава, Гостиља велика, Гостиља мала, Дубово, Јелашци и Мађаревић у опћини Влаховић.

Парохијална црква постоји у вароши Вишеграду, саграђена 1884. године од камена

до крова, а кубе (свод) јој је од дрвене грађе. Освештана је 8. септембра исте године од Архијереа Савве Косановића. Храм је Рождество Пресвете Богородице. Непокретног имања нема. Рачуне црквене води црквена општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. У овој цркви обавља се божествена литургија сваке неђеље и празника. Свештеник станује код цркве.

Парох: Никола Стефановић.

Соколовић-Вишеград (пола вароши), парохија са 1432 душе и 237 кућа. Има села 31: Осојница, Узавница у опћ. Вишеград; Тврткoвићи, Претиша, Јегрлић, Кочарин, Тушта међа, Лијеска, Хаберник у опћини Ораховце, Дрниско, Шип, Чађице, Фаљеновићи, Језернице, Бјегојевићи, Репушевићи у опћини Соколовић доњи; Орах, Паст, Оредци, Бишевићи, Мрзово, Дуговјеч, Гаочићи, Соколовић, Гојава, Пребидол, Обрвена, Решић, Николићи, Попов дол и Раванци у опћини Соколовић горњи.

Народ ове парохије долази цркви вишеградској.

Парох: Јосиф Поповић.

Добрун, парохија са 2534 душе и 328 кућа. Има села 22: Бијело Брдо, Будимлије, Даниловићи, Омарине, Пријеворац, Трнавци у опћ. Бијело Брдо, Бијела, Бјелајци, Црнчићи, Грање, Јагодина, Мазуте, Међусеље, Округла, Пољанице, Поточани, Ријека, Станишевац, Столац, Вардиште, Веле поље и Велетово у опћини Добрун.

У овој парохији постоји стара манастирска црква Д'бр-Дабар-Добрун. Храм је Успеније пресв. Богородице. Била је порушена и сад је направљена и довршена од тврде грађе и освештана 15. августа 1887. од Архијереа Ђорђа Николајевића, (види шематизам од прошле год. страна 11.).

О овом старом манастиру кад је подигнут било је говора у „Сарајевском Листу“ број 119. од год. 1884. Тадашњи митрополит сарајевски Косановић описао је дабарску цркву и изнио старински натпис и тврдио по истом: „да је манастир Дабар зидан 891. године“. Доцније пак митрополит Ђорђе Николајевић тврди — према по ново скинутом натпису, да није те године зидан (види „Просвјету“ лист број 1. од 4. јануара 1887. године који у Сарајеву излази, као и исправак у истом листу у броју 2. и. г.

Ова црква удаљена је од стана дотичног свештеника 2 сата далеко.

У добрунској парохији постоји још једна мала капела, која је саграђена 1884. године од дрвене грађе, а налази се у мјесту Бијелом Брду. Освештана није, него се служи божествена служба на освећеном антиминсу. Удаљена је од свештеничке куће $^{1}/_{4}$ сата.

Пароси: Јевто Ђуровић протопрезвитер, помоћник Алекса Ђуровић.

Штрбци, парохија са 1381 душом и 195 кућа. Има села 10: Борановић, Цикоте, Оскоруша, Трновци у опћини Борановић; Бјелусина, Бован, Кнегиња, Плема, Ријека, Зубац у опћ. Штрпци.

Црква парохијална саграђена је 1882. год. од дрвене грађе. Освештана није, него је 8. септембра и. г. са дозволом и благословом архијерејским, протопрезвитер Јевто Ђуровић са више свештеника ставио освећени антиминс на часну трапезу. Божествена литургија свршава се сваке недјеље и празника, изузев само онда кад је дотични свештеник оптерећен парохијалним дужностима. Непокретног имања нема. Рачуне црквене воде тутори црквени, који се бирају сваке године о св. пророку Илији. Постоји и црквена општина, коју бира протопрезвитер са селским првенцима на неизвјесно вријеме. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Захарије Поповић.

Миоча, парохија са 391 душом и 65 кућа. Има села 4: Мокроноге, Миоча, Устибор и Међурјечје све у опћини Миочи.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Ђорђе Врањешевић.

Голешко-Маржићска, парохија са 1165 душа и 138 кућа. Има села 28: Ова парохија потпада под управу отоманске државе у новопазарском санџаку а налази се у дабро-босанској дијецези.

Црква парохијална сазидана 1869. године од камена. Освештана је 1881. године у мјесецу августу од Архијереа херцеговачког Игњатије, са одобрењем митрополита Савве Косановића. Храм јој је Покров пресвете Богородице. Непокретног имања нема. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Само о великим празницима служи се божествена литургија. Свештеник станује далеко од цркве $1^{1}/_{2}$ сат.

Парох: Вукола Јевђовић.

Бањска, парохија са 1164 душе и 180 кућа. Има села 16: И ова парохија као и голешко-маржићка налази се под управом отоманске државе а припада дијецези дабро-босанској.

У овој парохији налази се црква — манастир Бања. Храм је св. О. Николаја. Још стоји у развалинама и данас се чини покрет да се подигне и обнови; усљед чега је овоме манастиру дошао из манастира Милешева игуман

Гедеон Марић. Манастир овај има прилично и покретног и непокретног имања, с којим управља српско-православна општина нововарошка.

(О овом манастиру види опширније у шематизму од 1883. године стр. 15.).

У прошлом шематизму исказ о крсним именима у овој парохији није уврштено, и тога ради сада се овдје ставља:

Славе св. Архиђакона Стефана: Бујићи, Савићи, Шапоње, Новаковићи, Оташи.

Славе св. Јована: Ћирковићи, Бабићи, Милошевићи, Милетићи, Врељаци, Рутовићи.

Славе св. Лазара: Деспићи.

Славе св. Ђорђа: Цвиовићи, Пенезићи, Беловићи, Јелићи, Лаптоши, Ристановићи, Раковићи, Павловићи, Пантовићи, Нијемчевићи, Симовићи, Стјеповићи, Рудуре, Јовановићи.

Славе св. пророка Илију: Јаковљевићи, Раковићи.

Славе св. Пантелију: Станојевићи.

Славе св. Параскеву (Петковицу): Пешићи.

Славе св. Аранђела Михаила: Пожанићи, Матијевићи, Костићи, Цинцовићи, Словићи.

Славе св. ап. Мину (Мратин-дан): Павковићи, Мићовићи, Бојићи, Ковинићи.

Славе св. О. Николаја: Тришовићи, Вучићевићи, Пејовићи, Којадиновићи, Мојићевићи, Пуце, Недовићи, Остојићи, Стајићи, Бацете, Ђеновићи, Полићи, Никачевићи, Обадовићи, Караџићи, Заковићи, Пујовићи, Гордићи.

Парох: Мићо Андрић.

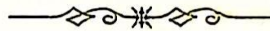

V.

Протопрезвитерат бањалучки.

Протопрезвитер: Вид Ковачевић.

Бањалука (варош), парохија са 2272 душе и око 422 куће. Сама варош без села, но и од вароши Горњи Шехер, припада парохији ребровачкој, дакле бројем је мања.

Црква парохијална саграђена је 1879. год. и то од дрвене грађе, само су зидови испуњени са (биркатицом) циглом. Црква ова освештана је 1879. године на Покров пресвете Богородице, од Архијереа Антима. Храм је цркве Сошествије св. Духа. Божествена литургија врши се сваке недјеље и празника. Имања непокретног има прилично у зградама. Црквене рачуне воде тутори, који се мијењају сваке додине о св. Георгији, и на крају године полажу рачуне српско-православној црквено-школској општини, а ова опет предаје народној скупштини, која бира општину сваке године на Сретеније. Свештеник станује близу цркве у општинској згради (школи).

Парох: Вид Ковачевић, протопрезвитер.

Кола, парохија са 2137 душа и 220 кућа. Има села 2: Кола и Буквалук.

Црква парохијална саграђена је од дрвене грађе и одвећ је стара по доказу старих људи има јој 150 година. Освештана је од Архијереа Мелентија Миленковића. Храм је цркве Спасовдан. Божествена служба врши се само на неколико већих празника и недјеља преко године. Непокретног и покретног имања нема. Рачуне црквене воде тутори, који се бирају на неизвјесно вријеме. Свештеник станује у Бањојлуци далеко од своје парохије 2 сата.

Упражњена.

Бистрица, парохија са 2561 душом и 281 кућом. Има села 12: Чифлук, Павловац, Прњавор мали, Чокори, Бистрица, Драгочај, Рамићи, Пријаковци, Мотике, Драгулић, Шарковац и Петрићевац.

У овој парохији цркве парохијалне нема.

Парох: Јован Новаковић.

Ребровац, парохија са 1321 душом и 250 кућа. Има села 6: Ребровац, Пчелинац, Понир, Јагаре, Дебељаци и од вароши Бањалуке, Горњи Шехер.

У овој парохији била је под Бањалуком дрвена стара црква тако звана Ребровачка, која је уз буну запаљена и са свијем црквеним утварима и рачунима 1876. године изгорела. На истоме мјесту отпочета је црква у 1885. години на ново градити се од тврдог материјала, која је до данас само озидана и покривена. Храм јој је намијењен Рождество пресвете Богородице. Од непокретног имања има 10 дунума оранице и кошанице заједно са шљивиком; двије њиве које су код цркве и које посједује црквени кмет. Рачуне црквене воде тутори, и сваке године о Маркову дану одбор црквени рачуне прегледа и туторе мијења. Исти одбор т. ј. општину бира народна скупштина сваке године. У овој цркви још неосвећеној чине се молитве, јутрења и вечерња. Свештеник станује у вароши Бањојлуци у даљини $^3/_4$ сата од цркве.

Парох: Милан Маријановић.

Поповац, парохија са 1587 душа и 127 кућа. Има села 13: Поповац, Бастаји, Балте, Каблови $^1/_2$, Меховци, Бољанићи, Засеље, Вагане, Вајуче, Чуковац, Присоје $^1/_2$, Башићи и Враник.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ ове парохије иде цркви која постоји

у парохији Јаворанима. Свештеник станује у Бањојлуци, удаљен од цркве јаворанске 4 сата а од своје парохије 5 сати.

Парох: Димитрије Ескић.

Јаворани, парохија са 2084 душе и 182 куће. Има села 12: Јаворани, Љубачево, Каблови $1/2$, Јасик, Подосоје, Тимар Читлук, Товладић, Шибови, Липовац, Шајиновићи, Присоје $1/2$ и Мемићи.

Црква парохијална постоји у селу Јаворанима од дрвене грађе. Кад је саграђена незна се, само зна се да је поправљана у 1824. години. Од којег је Архијереа освештана незна се. Храм је св. О. Николаја. Божествена служба врши се на освећеном антиминсу и то сваке недјеље уз велики пост и великим празницима. Од непокретног имања нема ништа. Црквене рачуне води свештеник парохије јаворске и Поповца у споразуму са туторима, који се од народа бирају на једну годину. Свештеник станује близу цркве далеко 10 минута.

Парох: Павле Млађеновић.

Бошковићи, парохија са 1010 душа и 126 кућа. Има села 4: Бошковићи, Чардачани, Милошевићи и Довићи.

У овој парохији у селу Чардачанима постоји ћелија која служи у мјесто цркве, саграђена је 1872. године од дрвеног материјала. Није освештана. У овој ћелији врши се јутрења и вечерња сваке недјеље и празника. Непокретног имања нема. Рачуне црквене води одбор у споразуму дотичног свештеника. Свештеник станује од ћелије далеко 1 сат.

Блашко, парохија са 1690 душа и 192 куће. Има села 4: Блашко, Слатина, Шушњари и Пријечани.

У овој парохији постоји дрвена парохијална црква у мјесту Блашком; незна се кад је саграђена. Дужина је цркве 7 метара а ширина 4 метра. Освештана је 1743. године, као што антиминс гласи: **Сей свѧти и божествени иже на слꙋжбꙋ и скорбнꙋю плоти и крове Господа Бога и Спаса нашего Исꙋса Христа по преданїю свѣтиѧ восточнїѧ церкве и напечатсѧ благословенїем блаженеїстнеїшаго Господина Арсенїѧ четвртаго Божиеїю милостїю Архїепископа Пекскаго всїех Сербов, Болгаров, Поморїѧ, Босни, обон пол Дунаѧ цѣлаго Илирика Патриѧрха лѣта 1743 во Вѣнѣ имѣетъ властъ свѧщенодѣиствоватъ.** Храм је цркве Рождество пресвете Богородице. Божествена служба врши се сваке недјеље и празника. Непокретног имања има један читлук и неколико зграда код врела Илице (купатила) у Слатини. Рачуне црквене води општина са свештеником. Општину бира народ на неизвјесно вријеме, којој је свештеник предсједник. Свештеник станује далеко $1/4$ сата од цркве.

Парох: Теофан Варница.

Јошавка, парохија са 2165 душа и 248 кућа. Има села 10: Јошавка, Пчелинац турски, Шрбе, Јунге Аџи Алић, Јунге Аџи Селим, Опсјечка и у прњаворском котару Брезичани, Лађевци, Рајчевци и Љубатовци.

Цркву у овој парохији почели су градити 1886. године од дрвеног материјала. Свештеник станује $1/2$ сата далеко од ове цркве.

Парох: Петар Иванковић.

Лакташи, парохија са 1277 душа и 145 кућа. Има села 5: Лакташи, Јакуповци, Гламочани, Јаблани и Трн.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ са својим свештеником долази цркви романовачкој (градишки котар).

Парох: Илија Бубњевић.

Маховљани, парохија са 2005 душа и 330 кућа. Има села 6: Маховљани, Кобатовци, Крнете, Бакинци, Петошевци и Маглајани.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ са свештеником долази цркви романовачкој (градишки котар).

Парох: Милан Радовановић.

Рекавице, парохија са 2385 душа и 189 кућа. Има села 2: Рекавице и Крупа.

У овој парохији постоји у селу Крупи мала капела од дрвета, незна се кад је саграђена, нити пак кад је освештана и од којег Архијереа; од прилике како стари људи казују прије 120 година освештана је. Храм јој је св. О. Николаја. У овој капели служи се божествена служба на антиминсу, и то само о великим празницима и неким нећељама. Свештеник станује далеко од ове капеле 1 сат.

Парох: Станко Врањешевић.

Лусићи, парохија са 1274 душе и 88 кућа. Има села 4: Лусићи, Стрпчићи, Дујаковци и Локвари.

У овој парохији цркве нема, него парохијани ове парохије иду у оближње цркве: Шљивно, Стражице и Бањицу.

Парох: Ђурађ Лазичић.

Градина, парохија са 1159 душа и 151 кућу. Има села 2: Градина и Славићи.

У овој парохији налази се црква под именом „Радишина", која је на обали ријеке Гомијонице

под једном главицом (шумом) између котара бањалучког и приједорског, (види опис исте цркве у парохији Јелићи).

Парох: Јован Јелић.

Борци, парохија са 1687 душа и 158 кућа. Има села 9: Борци, Масловаре, Ободник, Чепак, Дабовци, Хрваћани, Кукавице, Савићи и Врбањци.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Симо Јовановић.

Шљивно, парохија са 1603 душе и 120 кућа. Има села 3: Шљивно, Добриње и Зеленци.

У овој парохији налази се црква парохијална у селу Шљивну, саграђена је 1739. год. од дрвета. Од којег је Архијереа освештана незна се. Храм је св. Благовјештеније. Сваке младе недјеље и великим празницима божествена служба врши се на освећеном антиминсу, на коме стоји само 1734. година, а незна се од којег је Архијереа потписан. Непокретног имања нема. Рачуне црквене воде тутори пзд надзором пароховим. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Остоја Милетић.

Крмине, парохија са 861 душом и 82 куће. Има села 1: Крмине.

(Опис цркве није поднешен).

Послужује парох: Стеван Млађановић.

Пискавица, парохија са 2525 душа и 195 кућа. Има села 2: Пискавице и Борковићи.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него парохијани ове парохије иду цркви тако званој ивањској (види протопрезвитерат приједорски.

Парох: Лука Милошевић.

Бочац, парохија са 1425 душа и 136 кућа. Има села 2: Бочац и Агино село.

У овој парохији налази се црква парохијална на мјесту Агићима, која је 1886. године довршена од тврдог материјала а са дрвеним звоником. Није од Архијереа освештана, него се служи божествена литургија на освећеном антиминсу. (Слједује опис исте цркве на крају овога шематизма).

Парох: Стеван Млађановић.

Јелићи, парохија са 1518 душа и 192 куће. Има села 3: Радесавска и у приједорском котару: Јелићи и Нишвићи.

Црква парохијална је под именом „Радишина“ парохије јелићке и градинске, која је на обали ријеке Гомионице под једном главицом (шумом) између котара бањалучког и приједорског. По казивању старих људи, била је на истом мјесту мала црквица од које нема никаква писменог спомена, а народ незна које исту саградио, само зна се да је 1815. године сама срушила се. Данашња пак црква подигнута је од слабог материјала. Кад је посвећена и од којег Архијереа незна се, само казују стари људи да је истој цркви био кум неки Радиша Кнежевић, од кога је и добила име „Радишина црква“. Храм је садашње цркве Пренос моћи св. Оца Николаја. Непокретног имања нема. Рачуне црквене воде клисаре, који су уједно и тутори црквени, које народ бира на једну годину. Свештеник станује 1 сат далеко од цркве. Само о неким недјељама и великим празницима врши се божествена литургија. Ова се црква сматра као парохијална парохије градинске, јер народ ове парохије у исту долази, и парох градински чредно у њој служи.

Парох: Симо Поповић, протојереј.

Гомионица, парохија са 5312 душа и 568 кућа. Има села 9: Кмећани, Голеши, Перван, Обровац, Висуси, Мелина, Суботица, Павићи и Радмановићи.

У овој парохији постоји парохијална црква стари манастир Гомионица у селу Кмећанима, од Бањелуке удаљен је 6 сати. Манастир овај, који је сав од камена незна се кад је саграђен, (види опширнији опис у шематизму 1886. год. стр. 13.). Незна се кад је освештан и од којег Архијереа. Храм је св. Ведениjе пресвете Богородице. У цркви овој налазе се два антиминса од год. 1739. Рачуне манастирске води настојатељ. Сво манастирско братство станује код манастира у једној кући. У манастиру се служи свако јутро и вече и сваке недјеље и празника. У овој цркви постоје и тутори, који се бирају од народа на једну годину, а предсједник им је настојатељ манастирски.

Трудољубиви и вриједни г. Владимир Красић при опису манастира Пакре у листу „Стражилову“ у броју 48. 1886. год. дотиче се и манастира Гомионице па вели: „За несрећног рата с Турцима, године 1737. пресели се много народа српског из Босне и Херцеговине у Аустрију. Тада Турци попале и разоре многе цркве и манастире, па и св. введенски манастир Гомионица у Босни, опустио је тада сасвим, а калуђери побјегну под окриље царско, оставивши све своје имање грабљивом непријатељу; и пребијајући се од мјеста до мјеста са својим вођем игуманом Пахомијем, дођу мјесеца октобра 1738. у Пакрац, тадашњему владици Нићифору Стефановићу, и стану му се молити, да им даде какво мјесто за пребивање. Овај им одреди, с пристанком св. анских калуђера опустјелу Пакру, коју они понове и тако она опет пропоја у славу божију и на част вјере православне. Св. ански калуђери дали су гомионичким „приволно писмо“, у коме им се дају неке повластице, (види „Стражилово“ исте године).

У манастиру Пакри налази се једна велика плаштаница, која на велики петак представља гроб Христов. Та је плаштаница пренешена из манастира Милешева — кад су Турци ту славну задужбину разорили — у Босну, у манастир Гомионицу, а оданде је донешена године 1738. у манастир Пакру.

У олтару манастира Пакре налази се један стари дискос, на коме се чита ово: Скова се сшти дискос манастирꙋ Пакри, иждиванїем игꙋменом Гаврилом Давидовичем иеромонахом Гомионичаном 22. юла 1746.

Садашње братство манастира Гомионице јесу ови:

Партеније Давидовић проигуман, Герасим Кочић јеромонах.

VI.

Протопрезвитерат градишки.

Надзиратељ: Стево Давидовић.

Бос. Градишка I-ва част вароши, парохија са 2360 душа и 364 куће. Има села 8: Гај, Мачковац, Козинци, Брестовична, Греда, Долина доња, Орубица и Врбашка.

У овој парохији постоји црква у вароши Градишкој. Храм Покрова пресв. Богородице. Црква ова саграђена је од дрвета 1862. године, но послије била је покварена великом поплавом, те је 1878. године подзидана циглом. Освећена је од Архијереа Игњатија 1866. године. Од непокретног имања има велику зграду, која се почела правити у прошлој години, а освештана је 1887. год., и у коју је смјештена мушка и женска српско-православна школа; има за учитеља стан и собу за општинске сједнице, а магазе (дућани) из доњег спрата (боја) давају се под кирију. Осим ове зграде има још једну кућу и празне земље (плацева) око цркве која вриједи до 5000 фор. а. вр. Црквеним рачунима као и непокретним имањем управља српска православна црквено-школска општина, и њу бира народ на једну годину. У овој се цркви свршава божествена литургија сваке недјеље и празника редовно. Свештеник станује у вароши близу цркве.

Парох: Стево Давидовић.

Бос. Градишка II-га част вароши, са 1529 душа и 155 кућа. Има села 4: Елезагићи, Рогоље, Ровине и Чатрња.

Црква парохијална у вароши Градишкој. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Јово Суботић.

Ламинци, парохија са 1295 душа и 197 кућа. Има села 4: Јаружани, Брезици, Срећани и Дубраве.

Црква парохијална налази се у селу Јаружанима на мјесту званом Лисичији бријег, храм св. апост. Петра и Павла. Саграђена је 1880. г. од дрвета и черпића. Мјесто то са осталим простором износи 3 днине орања, и то је за цркву поклонио посједник Мујага Смаилагић из Бос. Градишке. Црква ова освештана је 1882. год., и то са благословом Архијереа Савве Косановића, у коју је положио св. антиминс свештеник Михаило Миоковић из села Медара (у Славонији) у присуству још једанаест других босанских свештеника. Св. антиминс је печатан са благословом Арсенија патријарха пећског у Бечу 1643. год., и додијељен је био храму св. Архангела у Рашкој. Освештан је од Архијереа Софронија 1651. или ће бити 1655., јер су писмена од дугог времена слабо читка постала. С противне стране истога антиминса постоји и овај натпис: Сї Антимис одкꙋпи Міле Црничъ из села (име незна се) за дꙋшꙋ 1816. године.

Ову цркву са свију страна опкољава једна јаруга, од које и оближње село носи име Јаружани; те је према томе и сва земља унутра својина те цркве. На истој земљи постоји и нова већа зграда, која је намијењена за парохијалну кућу и школу, а грађена је српским народом из котара градишког. Сматра се дакле својином ламиначке православне цркве. Постоји и црквена општина, која се бира од свештеника и народа на неизвјесно вријеме, и она води рачуне о приходу и расходу. Божествена литургија обавља се сваке недјеље и празника. Свештеник станује близу цркве.

Прије него што је подигнута Градишка и ова црква народ је имао нешто оплетена плота, и кад би се св. служба обављала, прострли би одозго наکољу дигнут освештан чадор (скинију).

Послужује: Стево Давидовић.

Стапари, парохија са 1499 душа и 220 кућа. Има села 4: Гламочани, Разбој, Кладари и Бајинци.

У овој парохији нема цркве, него постоји од 1885. године једна капела (ћелија) од дрвета, у којој се служи на освећеном антиминсу божествена литургија о неким уобичајеним празницима преко године. Свештеник станује далеко од ове ћелије $^1/_4$ сата у својој кући.

Парох: Цвјетко Шпирић.

Кукуље, парохија са 1213 душа и 194 куће. Има села 4: Кукуље, Лилићи, Косијерево и Отоке.

У овој парохији сад се прави црква, међу тим постоји једна ћелија у селу Кукуљама, која је саграђена од дрвета 1884. године. У истој се служи на освећеном антиминсу божествена литургија, и то на неколико празника преко године.

Парох: Никола Коић.

Јунузовци, парохија са 1616 душа и 191 кућа. Има села 5: Карајизовци, Јунузовци, Трошељи српски, Вакуф и Сеперовци.

У овој парохији нема цркве, него се налазе двије ћелије, и то: једна у селу Јунузовцима а друга у селу Карајизовцима. У истима ћелијама обавља се на освећеном антиминсу божествена литургија на неколико празника преко године. Антиминс је издат од Архијереа епископа карловачког Павла Ненадовића 1759. године.

Парох: Милош Мирјанић.

Турјак, парохија са 2131 душом и 290 кућа. Има села 3: Турјак, Шишкиновци и Грбавци.

У овој парохији постоји црква парохијална у селу Турјаку; храм св. пророка Илије. Саграђена је 1883. године од камена са звоником; дугачка је 19 метара а широка 10 метара. Освештана је на малу Госпојину исте године, са благословом Архијереа Савве Косановића, од архимандрита манастира Моштанице г. Кирила Аџића и протосинђела Дионисија, са свештенством протопрезвитерата бос. градишког. Ова црква нема непокретног имања осим то што има земље у авлији (порти-дворишту) црквеној 2 дана орања. Рачуне црквене води општина, која није још промијењена све од почетка градње ове цркве. Божествена литургија свршава се сваке недјеље и празника. Свештеник станује далеко од цркве $^1/_2$ сата. Кроз село тече ријека Турјак и Лубна.

Парох: Васо Аџић.

Машићи, парохија са 1272 душе и 165 кућа. Има села 3: Машићи, Јазовац и $^1/_2$ Церовљана.

У овој парохији цркве парохијалне нема.

Парох: Јован Миладиновић.

Драгељи, парохија са 1240 душа и 227 кућа. Има села 5: Драгељи, Кијевци горњи, Кијевци доњи, $^1/_2$ Церовљана и Буковац.

У овој парохији цркве парохијалне нема.

Парох: Јово Станић.

Миноградци

順

Поградци, парохија са 1331 душом и 212 кућа. Има села 3: Поградци доњи, Поградци горњи и Бераје.

У овој парохији цркве парохијалне нема.

Послужује: Стеван Поповић, парох.

Орахова, парохија са 1372 душе и 178 кућа. Има села 3: Орахово, Гашица и Бистрица.

У овој парохији цркве парохијалне нема.

Парох: Томо Михаиловић.

Романовци, парохија са 1594 душе и 265 кућа. Има села 4: Романовци, Вилуси, Миљевићи и Мрчевци.

Парохијална црква налази се у селу Романовцима са свим стара и од дрвета. Незна се кад је саграђена, ни од којег је Архијереа посвећена, само што стоји на вратима исте цркве 1716. година. Храм је св. О. Николаја. Ова црква више је пута поправљана а најпослије 1812. године. Непокретног имања нема. Рачуне црквене води општина, која се бира од народа на три године. Божествена литургија обавља се сваке недјеље и празника кад год околности допуштају. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Благоје Чавић.

Милошево брдо, парохија са 1794 душе и 207 кућа. Има села 4: Милошево Брдо, Тријебовљани, Совијак и Јабланица.

Црква парохијална постоји у мјесту Милошевом брду, храм Рождество пресв. Богородице, саграђена је 1884. године од дрвеног материјала са звоником. Освећена је 1885. г. 8. септембра са благословом Архијереа Савве Косановића, т. ј. положио је антиминс свештеник и надзиратељ Стево Давидовић из Бос. Градишке у присуству 7 свештеника. Покретног и непокретног имања нема. Постоји црквена општина, коју бира народ на једну годину. Божествена литургија у овој цркви служи се сваке недјеље и празника. Свештеник станује у селу Поградцима 1 сат далеко од цркве.

По народном предању Милошево брдо зове се због Милоша јунака, јер у истом селу, гдје је сад нова црква, био је у неко вријеме манастир, па су га Турци спалили, а Милош га је шћео одбранити, па се забавио код врела Милошевца. И код данашње цркве има близу једно врело, које се зове светиња, и ту народ долази сваке младе недјеље, те пије воду и умива се, јер веле да је та света вода љековита.

Парох: Стеван Поповић.

Бијаковац, парохија са 1356 душа и 232 куће. Има села 3: Бијаковац, Раковица и Војскова.

У овој парохији цркве нема.

Послужује братство манастира Моштанице.

Протопрезвитерат тешањски.

Протопрезвитер: Теодор Илић.

Тешањ-Врућица, парохија са 3797 душа и 497 кућа. Има села 15: Љескова вода, Врућица српска, Теслић, Булетић, Ранковић, Ружевићи, Жарковица, Ћемилићи, Јабланица, Косова, Крашево, Лепеница, Трепче и жепчанском котару Брезовдан и Пољево.

Ово су двије парохије и свака има своју цркву.

У вароши Тешњу постоји црква, која је саграђена 1853. године од тврдог материјала. Освештана је од Архијереа Прокопија исте године. Храм је Покров пресв. Богородице. Непокретног имања има. Црквене рачуне води црквена општина, коју бира народ на три године. Сваке недјеље и празника обавља се божествена литургија. Свештеник станује близу цркве.

У селу Врућици налази се мала црква од дрвене грађе, дуга је 12 аршина а широка 7 аршина. Саграђена је као што гласи натпис 1702. године а обновљена 1843. године. Незна се од ког је Архијереа освештана. Храм је св. апост. Петар и Павле. Ова црква нема непокретног имања до једино свој пространи плацпорту. Црквене рачуне воде тутори. Сваке недјеље и празника не служи се божествена литургија, него само на неколико уобичајених великих празника. Свештеник станује $2^1/_2$ сата далеко од цркве.

Пароси: Теодор Илић прото, и Јован Илић помоћник.

Угодновић, парохија са 1849 душа и 172 куће. Има села 6: Угодновић, Младиковине, Блатница, Језера, Бјело-бучје и Брић.

У овој парохији нема зидане цркве него налази се у селу Угодновићу чадор (скинија), под којим се служи на освећеном антиминсу потписаном од Архијереа Серафима 1768. септембра 17. Храм је намијењен св. апост. Петру и Павлу. Под овим се чадором служи само на велике празнике.

Ова је парохија упражњена и послужује ју Парох: Јован Илић.

Прибинић и Шњеготина, (парохија Шњеготина уручена је у администрацију свештенику Бранешком Сими Јанковићу протопрезвитерата прњаворског), двије парохије са 3137 душа и 280 кућа. Има села 8: Прибинић, Очауш, Угодновић $^1/_2$, Липље (бањал. котар), Шњеготина горња, Шњеготина Аџулагина, Омербегова и Средња.

У овој парохији у селу Липљу налази се црква — стари манастир, која се зове „Липље“. Почем је била у развалинама, а да се не би ова старина затрла, то је иста црква од околног народа саграђена и поправљена 1878. године од тврде грађе. Храм је Благовјести пресв. Богородице. Стара ова црква освештана је од Архијереа Гаврила Михаиловића, јер стоји написано на антиминсу, који се налази у истој 'цркви ово: **„И нинѣ же освѧщен бистъ сей божествени жертвеникъ воеже свершити се над ним свѧщенаѧ и божественаѧ таинства од Преосвѧщенейшаго свовенейшаго, преимѹщественейшаго и богоизбранаго господина Гаврила Михаиловича православнаго Митрополита Дабро-босанскаго н прочиѧ лѣта Господнѧ 1638 маѧ 8“ „Слѹжителю господен молю Христа ради помени и мене недостоїнаго Архидѧкона Герасима изобразившаго сїе“.**

У овој цркви служи се божествена литургија о великим празницима. Непокретног имања нема. Црквене рачуне води одбор са свештеником. Свештеник станује у селу Прибинићу далеко од цркве 2 сата.

Парох: Коста Душанић.

Чечава, парохија са 1200 душа и 144 куће. Има села 2: Чечава и Осредци.

У овој парохији у селу Чечавој налази се црква, храм Рождества пресв. Богородице. Градити се почела 1861. године; донеклен је зидана, а од пола је од тврдих храстових греда направљена. Велика је у дуљину 28 аршина и у ширину 14 аршина; покривена је храстовом даском. 1879. године начињен је уз цркву красан торањ. Освештана је 1865. године 8. септембра од епископа Висариона. Од непокретног имања има једну кућу и једну башту. Црквеним рачунима руководи одбор, који се бира од народа на 3 године. Сваке недјеље и празника служи се божествена литургија. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Стево Станковић.

Брестово, парохија са 1053 душе и 133 куће. Има села 4: Брестово Цвртковци, Рашковци и Митровићи.

У овој парохији зидане цркве нема, него постоји чадор (скинија) на мјесту Појезна, и ту народ о већим празницима долази на молитву и служи се божествена литургија на освећеном антиминсу.

Парох: Ђорђе Симић.

Радња доња, парохија са 1416 душа и 148 кућа. Има села 5: Радња доња, Радња горња, Осовица, Укрњица и Растуша.

У овој парохији цркве зидане нема, него народ са свештеником долази чадору, који се налази на мјесту Гојаковцу (парохија Церовица). Свештеник станује далеко $1^1/_2$ сат од овог чадора.

Парох: Јово Квргић.

Церовица, парохија са 1840 душа и 225 кућа. Има села 9: Стапари, Церовица, Витковци, Острушна горња и доња, Љеб, Врела, Бобаре, Блажевци и Калашевић.

У овој парохији цркве нема, него постоји чадор у мјесту Гојаковцу а у селу Церовици. Околица овог чадора дрвена је, а када се служи покрива се платном (безом). Храм је св. апост. Петар и Павле. Служи се св. литургија на освећеном антиминсу, који је потписан од Архијереа Гаврила Микића 1749. године. Само о већим празницима долази народ овом чадору на молитву. Осим великог и пространог плаца друго ништа нема. Црквене рачуне води одбор, који се бира од народа на неизвјесно вријеме. Свештеник станује у селу Церовици $^1/_4$ сата далеко од овог чадора.

Парох: Коста Анђелић.

Јеланска, парохија са 1750 душа и 229 кућа. Има села 6: Јеланска, Појезна, Црнча, Тисовац, Детлак и Дријен.

У овој парохији цркве зидане нема, него се налази чадор (скинија) у селу Појезној. Околица му је од дрвета, а када се служи служба покрива се платном (безом). Храм је намијењен св. пророк Илија. Божествена литургија служи се на освећеном антиминсу потписан и освећен од Архијереа Ђорђа Николајевића 1886. године. Покретног и непокретног имања нема. Постоји црквени одбор, који се од народа бира на неизвјесно вријеме. Божествена литургија служи се само на велике празнике. Свештеник станује далеко од чадора 1 сат.

Парох: Михаило Лугонић.

Осиња, парохија са 1323 душе и 157 кућа. Има села 2: Осиња и Церани.

У овој парохији постоји црква парохијална која је сагргалђена 1873. године од слабе грађе, а освештана је од Архијереа Ђорђа Николајевића 1886. године 29. септембра. Храм је цркве Рождество пресвете Богородице. Покретног и непокретног имања нема. Црквене рачуне води одбор, који се бира од народа на неизвјесно вријеме. Сваке недјеље и празника врши се божествена литургија. Свештеник станује далеко од цркве 10 минута.

Парох: Ђорђе Новић.

Добој (варошица), парохија са 1912 душа и 279 кућа. Има села 7: Станови, Вуковица велика и мала, Плочник, Чифчије, Карабеговци, Присаде, Липац и Придјел (из котара маглајског).

У овој парохији нема зидане цркве, него од 1884. године постоји у варошици Добоју мала ћелија са дрвеним звоником, у којој се свршава божествена литургија на освећеном антиминсу. Храм је намијењен св. апост. Петар и Павле. Од непокретног имања ова ћелија има једну њиву, једну башту и школску зграду. Црквене рачуне води црквено-школски одбор. Сваке недјеље и празника служи се божествена литургија. Свештеник станује код цркве.

Парох: Ристо Јокановић.

VIII.

Протопрезвитерат прњаворски.

Надзиратељ: Мелентије Опачић, архимандрит.

Прњавор варош, парохија са 4313 душа и 624 куће. Има села 11: Табак Илова, Шерек Илова, Велика Илова, Палачковци, Чорле, Паремије. Ратковац, Карачи, Бабановци, Горњи и Доњи Смртићи.

У овој парохији постоје двије цркве: Једна у вароши Прњавору, сагрђена 1850. од дрвеног материјала. Није освештана а намијењен јој је храм Покрова пресв. Богородице. У истој се служи божествена литургија на освећеном антиминсу и то сваке недјеље и празника. Покретног и непокретног имања нема. Црквене рачуне води српско-православна општина, коју бира народ на једну годину. Свештеник станује у вароши Прњавору. Осим ове подиже још црквена опћина другу од тврде грађе.

Друга односно трећа црква постоји у селу Палачковцу. Сагрђена 1844. године од дрвета; доста висока и пространа. Освештана је 1845. г. од Архијереа Игњатије I, храм св. ап. Петра и Павла. Ова црква има прилично непокретног имања. Црквсне рачуне води одбор, кога народ бира на једну годину. Божествена литургија служи се сваког великог празника и у све недјеље великог поста. Удаљена је ова црква од Прњавора $1^1/_2$ сат.

Парох: Мелентије Опачић, архимандрит.

Штрбци, парохија са 1552 душе и 250 кућа. Има села 3: $^3/_4$ Штрбаца, Поповићи, Дреново.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ са свештеником ове парохије долази цркви у Мравицу (види парохију Виочани).

Послужује Тешо Модић.

Каоци, парохија са 1684 душе и 235 кућа. Има села 5: Каоци, Свињар, Ситнеж, Влакнице, Брусник.

Црква парохијална постоји у мјесту Свињару, која је саграђена 1881. године од брвана 8 метара дугачка и 3 мет. широка. Освештана није, него с благословом архијереа Савве Косановића унешен је освећени антиминс 1884. године. Храм је цркве покров пресвете Богородице. Покретног имања нема. Само има једно земљиште од 10 јутара орања. Рачуне црквене води општина, која се бира од народа на неизвјесно вријеме. У овој цркви служи се божествена литургија готово сваке недеље и празника. Свештеник станује у селу Каоцима $^3/_4$ сата далеко од цркве.

Парох: Теодор Петковић.

Орашје-поточани, парохија са 1384 душе и 148 кућа. Има села 8: Орашје, Мрачај, Мујинци, Усреповци, Поточани, Скупани, Уснићи и Просек.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ са свештеником долази цркви, која постоји у селу Драговићи, и коју су при подизању парохијани ове парохије подпомагали правити.

Парох: Цвијо Милановић.

Мартинац, парохија са 1264 душе и 178 кућа. Има села 5: Мартинац, Разбој, Илићани, Ђукали у Шипиковци.

У овој парохији цркве нема, него народ са свештеником ове парохије долази цркви, која постоји у селу Драговићима.

Парох: Димитрије Микулић.

Лепеница, парохија са 1070 душа а 141 кућу. Има села 2: Лепеница и Срђевићи.

У овој парохији налази се црква у мјесту Ситнеж (у парохији Каоци), а зове се лепеничка црква по имену ријеке Лепенице, која тече испод брда на којем је ова црква саграђена. Започета је правити се 1854. године од камена тесаника, а довршена је 1856. и освештана исте године од архијереа Прокопија. Храм је св. пророк Илија. За вријеме устанка 1875. године ова црква страдала је, и све утвари потребне за богослужење, готовог новца, књиге и т. д. изгореле су и упропашћене и разграбљене од непријатељске руке: само што су остале голе зидине црквене. После тога, након неког времена оправљена је ова црква и сада се у њој служи на освећеном антиминсу. Божествена литургија обавља се сваког празника и неделњама великог поста. Од непокретног имања има једну башћу. Црквене рачуне води општина, која се бира од народа на неизвјесно вријеме.

Послужује Стојан Ивановић.

Гаљиповци, парохија са 1233 душе и 150 кућа. Има села 3: Гаљиповци, Мравица и $^1/_2$ Штрбаца.

У овој парохији налази се црква парохијална у селу српска Мравица (Виочани). Храм је Благовјештење пресвете Богородице. Саграђена је године 1750. од дрвене грађе, доста малена и ниска. Освештана је 1752. године од архијереа Гаврила (валда Михића). Божествена литургија обавља се о великим празницима и у младу нећељу и све нећеље великог поста. Непокретног имања нема. О црквеним рачунима стара се црквени одбор, кога бира народ из три парохије Виочана, Галиповаца и Штрбаца и то на једну годину. Свештеник станује од цркве далеко 20 минута.

Парох: Тешо Модић.

Кокори, парохија са 1414 душа и 172 куће. Има села 6: Кокори, Скакавци, Црквина, Гусак, Вршани и Чифчије.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него парохијани ове парохије са свештеником долазе цркви Бранешкој у парохији Шаринцима. Свештеник станује у Кокорима далеко од ове цркве 1 сат.

Парох: Тешо Ковачевић.

Кобаш, парохија са 764 душе и 127 кућа. Има села 4: Сеферовци, Трстеници (Дервент-котар), Корове и Смртић корове.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ долази са својим свештеником из ове парохије цркви Палачковачкој (у парохији Ирњаворској) и Лепеничкој.

Парох: Стојан Ивановић.

Ножичка, парохија са 1600 душа и 247 кућа. Има села 4: Ножичко, Брезовљани, Пријебријези и Повелић.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ са свештеником долази цркви лепеничкој (ситнеж). Свештеник станује $2^1/_2$ сата далеко од цркве.

Парох: Илија Школник.

Шаринци, парохија са 1261 душом и 120 кућа. Има села 2: Шаринци и Бранешци-брезик.

Црква парохијална постоји у селу Бранешцима, саграђена је 1754. године од дрвеног материјала; доста малена и скоро срушена. Освештана је 1770 године од „Јована Ђорђевића архиепископа Карловачкога цесаро краљевски државн Валахинскаго народа Митрополита.“ Храм је со-

жествије св. Духа. У овој цркви врши се божествена литургија само о већим празницима. Непокретног имања нема. О црквеном иметку и рачунима стара се црквени одбор, којег бира народ на једну годину дана. Свештеник станује у селу Шарницима, 1 сат далеко од цркве.

Парох: Симо Јанковић.

Драговићи, парохија са 1797 душа и 239 кућа. Има села 5: Драговићи, Хорвачани, Кољани, Папажани и Кришковци.

У овој парохији налази се црква парохијална у селу Драговићима. Саграђена је 1867. године од дрвене грађе, а обљепљена је и окречена, тако да изгледа да је зидана, притом је доста висока и простране. Освештена је исте године од архијереа Дионисија Илијевића. — Храм је Рождества Пресвете Богородице. У цркви врши се јутрења сваке нежеље, а божествена литургија само о господским и богородичним празницима и у све нежеље великога поста. Ова црква има свога непокретног имања. О црквеним рачунима стара се општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује у селу Папажанима далеко од цркве $1^1/_2$ сат.

Пароси: Василије Игњатић и Симо Игњатић.

Виочани, парохија са 1327 душа 146 кућа. Има села 2: Виочани и Кулаши.

У овој парохији цркве нема, него народ са свештеником ове парохије долази цркви у Мравицу (види Гаљиповци). Свештеник станује $1^1/_2$ сат далеко од цркве.

Парох: Стојко Поповић.

IX.

Протопрезвитерат приједорски.

Протопрезвитер: Илија Зеленика.

Приједор, (варош) парохија са 2.818 душа и 400 кућа. Има села 4: Чиркин поље, Орловци, Гарајевци доњи и Гарајевци горњи.

У Приједору постоји парохијална привремена црква од треница, која је посље познатог пожара 1882 године саграђена на мјесту гдје је била стара црква. Божествена литургија служи се на освећеном антиминсу сваке нежеље и празника. Покретног и непокретног имања има. Рачуне црквене води општина, коју бира народ.

У овој парохији налази се још једна црква далеко од Приједора $^3/_4$ сата, која се започела градити 1881. године а довршена је од мјешовита материјала са звоником 1883. Ова црква сматра се као „филијала“ приједорске цркве и постоји на старинском црквишту званом „Пашинац“. Није освештана, и ријетко се отвара. Покретног и непокретног имања нема. Постоји општина и пресједник је истe свештеник.

Парох: Илија Зеленика, протопрезвитер.

Ракељић, парохија са 1559 душа и 246 кућа. Има села 6: Ракелићи, Милаковци, Гаћани Бегини, Гаћани Дубичини, Пејићи, Саничани.

У овој парохији налази се црква на мјесту „зборишту“ где је прије исте чињено богослужење под чадором, који је са постојећим антиминсом био чуван у некој фамилији Маринковића, која је изумрла, па је и чадор пропао. У ком је то времену било незна се година, али народно предање тако говори. Посље пропасти чадора исто збориште било је ограђено прошћем, те се је ту народ Богу молио до 1842. године. Исте године капетан приједорски дозволи да се може богомоља дрвена саградити, али да се нигђе несмије ни клин, ни ексер употријебити. И тако је црквица саграђена, која је служила до 1855. године. Ове т. ј. 1855. године кајмекан и кадија приједорски дозволе да се може црква направити како се хоће, само да је дрвена. Одма се одпочне градити данашња црква, која је сва од растови греда до крова довршена, но исти кадија који је дозволио забрани даљи рад и мајсторе растера, те је то тако стајало до 1862. године. Од те године заузимањем тадашњег Архијереа издејствује се ферман и настави се доградња. 1882. уз исту цркву саграђен је звоник и звоно подигнуто. Није освештана од Архијереа него се служи на старинском антимансу, на коме се може ово прочитати: „Помјани смиренаго Архијепископа љета 1700.“ Божествена литургија бива сваке младе недеље и свима већим празницима. Храм јој је намјењен Вознесенију Господњем. Од непокретног имања има 15 дана земље оранице. Рачуне црквене води општина у присуству свештеника, и она се бира на неизвјесно вријеме. Свештеник станује један сат далеко од ове цркве.

Парох: Миле Остојић.

Буснови, парохија са 1691 душу и 239 кућа. Има села 3: Буснови, Томашница, и $^1/_2$ Марићке.

Црква парохијална постоји у селу Буснови. Саграђена је 1872. године и није освештана, него се служи на освећеном антиминсу божествена литургија и то о неким нежељама и празницина преко године. Покретног и непокретног имања има. Рачуне црквене води општина са свештеником. Храм је намјењен овој цркви Вознесеније Господње. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Гавро Кондић.

Марићка, парохија са 1257 душа и 217 кућа. Има села 3: $^1/_2$ Марићке, Криваја, и у бањал. котару: Сратинска. Црква парохијална налази се у овој парохији и зове „Гологлавица." За ову цркву приповједа народ да се прозвала гологлавица због овог случаја: Прије 200 година била је на истом мјесту црква и тада су дошли свештеници са народом на св. пророка Илију, пошто је храм исте цркве био да се Богу моле и да се света служба служи. Кад то чују Турци, они дођу са буљубашом цркви, да какво зло учине, да збораче попљачкају; они код цркве под једним растићем сједну и одпочну пити и запредати. Кад то чује кнез и народ: да су Турци дошли не у посјету већ ради пљачке, они одма онако гологлави из цркве изађу и ударе на Турке, и ту се помлате. И сам буљубаша побјегне гологлав, а остали Турци ту погину, што се и данас виде гробови православни и турски мезарлуци код цркве. Од тога дана и случаја прозвала се та црква гологлавица. Растић под ким су сједили Турци и данас постоји. Ова црква 1872. године обновљена је и око старе цркве на истом мјесту направљена је нова од дрвене грађе. Натписа на старој цркви није било никаква, само што су сачувана дверска врата и на њима стоји 1753. година. Ова нова црква није освештана него се служи на освећеном антиминсу божествена литургија и то сваке нећеље преко поста и већим празницима. Храм јој је намјењен св. пророку Илији. Непокретног и покретног имања нема. Рачуне води црквена општина са свештеником. Свештеник станује далеко од цркве 1 сат.

Парох: Гавро Стојнић и отац му свештеник Глигорије Стојнић.

Љубија, парохија са 1204 душе и 180 кућа. Има Љубија варошица и 4 села: Цикоти, Југовци, Љескаре и Миска глава.

У овој парохији постоје три цркве, и све три су од дрвеног материјала. Једна је у Љубији, друга у Волару а трећа у Цикотима. Није ниједна од Архијереа освештена, него се у истима у обичајне нећеље и празнике служи божествена литургија на освећеном антиминсу. Храм је намјењен Љубијској цркви св. Ап. Петар и Павле; Воларској Рожденство пресв. Богородице, Цикотској Успеније пресв. Богородице. Воларска и Цикотска црква саграђене су после окупације а Љубијска прије. Ове цркве неимају покретног нити непокретног имања, изузев Љубијску, што има једну днину земље. Постоји општина у свакој и пресједник је исте свештеник, који станује близу цркве у Љубији.

Парох Ђорђе Миљиш.

Омашка, парохија са 1904 душе и 266 кућа. Има села 2: Омашка и Ламовица.

У овој парохији цркве нема.

Пароси Илија Бабић (Павловић) Симо Бабић (Павловић) капелан.

Паланиште, парохија са 1019 душа и 154 куће. Има села 4: Паланчиште велико, Паланчиште мало, Црна долина и Божићи.

У овој парохији цркве парохијалне нема.

Парох: Ристо Качавенда.

Бистрица, парохија са 1373 душе и око 160 кућа. Има села 2: Бистрица и у бањал. котару Ивањска.

Црква парохијална саграђена 1884. године од дрвеног материјала није освештана него се служи на освећеном антиминсу божествена литургија на неколико нећеља и празника преко године. Храм јој је намјењен св. вел. м. Ђорђију. Покретног и непокретног имања нема. Постоји црквена општина, која се бира од народа на једну годину.

Свештеник станује далеко 1 сат од цркве.

Парох Петар Зрнић.

Ферићи, парохија са 1540 душа и 154 куће. Има села 2: Ферићи и у бањал. котару $^1/_2$ Пискавица.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Ђорђе Зрнић.

Козарац, парохија са 1575 душа и 251 кућом. Има села 5: Козарац варошица, Бабићи, Јаруге (Балте), Хаџи Мехтић, Ђорђе поље.

Црква у овој парохији довршена је ове године од тврдог материјала а освештена је од Архијереа Ђ. Николајевића 31. Маја 1887. Храм јој је св. ап. Петар и Павле. Непокретног и покретног имања нема. Рачуне црквене води дотични свештеник са општином, која постоји још од градње ове цркве и њу бира народ. Свештеник станује у Пријeдору.

Парох: Гавро Стојановић.

Јеловац, парохија са 1309 душа и 217 кућа. Има сеса 4: Јеловац горњи, Јеловац доњи, Мирковац и Хајдаровци.

У овој парохији налази се мала стара црквица од плота оплетена. На истом мјесту почела се је градит нова црква. Храм јој је намјењен св. вел. м. Пантелија.

Парох: Јосиф Ракић.

Марини, парохија са 2360 душа и 378 кућа. Има села 7: Марини, Јутрогошта и Враголово, Брезичани, Ахметовци и у костајн. Котару: Грабашница и Драготина.

У овој парохији била је црква саграђена 1868. године но уз устанак 1876. године изгорела је. На истом мјесту саграђена је нова црква 1885. године од мјешовитог материјала. Није још освештана. Храм јој је намјењен Успеније пресв.

Богородице. Божествена служба обавља се на освећеном антиминсу неким нећељама и празницима преко године. Постоји црквена општина, коју народ бира. Имања никаква нема. Свештеник станује 2 сата далеко од цркве, у Приједору.

Парох: Симо Стојановић.

X.

Протопрезвитерат кључки.

Протопрезвитер: Вукосав Мачкић.

Кључ, парохија са 1671 душа 188 кућа. Има осим Вароши Кључа села 4: Заграђе, Расточа, Заблаће и Превија.

Црква парохијална постоји у вароши Кључу. Саграђена је 1880. године од камена. Храм је св. Вознесеније. Освештана је 1883. године 27. Јулија од Архијереја Савве Косановића. Сваке недеље и празника врши се божествена литургија. Непокретног имања нема. Рачуне црквене води општина, која се бира од народа на неизвјесно вријеме. Свештеник станује у вароши.

Парох: Миле Попадић.

Стражице, парохија са 2386 душа 280 кућа. Има села 4: Стражице, Ратково $^1/_2$, Ораховљани и Драгорај.

Црква парохијална, храм успенија пресв. Богородице. Саграђена је 1879. године од дрвета. Није освештана, него се служи у истој на освећеном антиминсу и то сваке младе недеље и уобичајним зборовима. Покретног и непокретног имања нема. Постоји црквена општина, која води рачуне црквене. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Вукосав Мачкић, прото.

Градци, парохија са 1187 душа и 162 куће. Има села 3: Градци, Слатина горња, Слатина доња.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Миле Мачкић.

Ратково, Парохија са 1269 душа и 129 кућа. Има села: Ратково $^1/_2$.

Црква парохијална, храм пренесенија мошти св. о. Николаја. Саграђена је од неког кнеза Ратка, по приповједању народном. Освештена је од архијереја Серафима 1766. године. Непокретног и покретног имања нема. Црквена општина постоји и она води црквене рачуне. Божествена литургија у овој цркви обавља се сваке младе недеље и уобичајним зборовима. Свештеник станује 1 сат далеко од цркве.

Парох: Стеван Бабић.

Саница, парохија са 887 душа и 153 куће. Има села 1: Саница.

Црква парохијална, храм св. ап. Петра и Павла. Саграђена је на стародревној црквини од камена 1858. године. Освештана је од архијереја Пајисија 1873. године. Само о великим празницима служи се божествена литургија. Покретног и непокретног имања нема.

Послужује: Миле Попадић.

Рибник, парохија са 1791 душа и 250 кућа. Има села 2: Горњи и доњи Рибник.

Црква парохијална, храм Рождества пресв. Богородице. Сазидана је 1881 године од камена, а освештана 1883. године 23. Јулија од архијереја Савве Косановића. Божествена литургија обавља се сваке недеље и о већим празницима. Покретног и непокретног имања нема. Рачуне црквене води општина. Свештеник станује $^1/_2$ сата далеко од цркве.

Парох: Ђуро Бањац.

Врбљанска, парохија са 1606 душа и 241 кућу. Има села 13: Војводићи доњи и горњи, Томићи, Зелићи, Ђурђевићи, Чаушевићи, Караћи, Лекићи, Берићи, Савановићи, Страјинићи, Гатарићи и Цигановићи.

Цркве парохијалне у овој парохији нема.

Парох: Васо Берић.

Соколово, парохија са 1609 душа и 177 кућа има села 2: Соколово и Подови.

Црква парохијална, храм успенија пресв. Богородице. Ова је црква од камена и одвећ стара, незна се кад је саграђена и од којег је архијереја освештана. Има антиминс на коме се неможе ништа правилно прочитати, на истом се може вићети 1640. ваљда година. У овој цркви налази се и стари иконостас. Црква је сиромашна. Божествена литургија служи се у истој само у великим празницима.

Парох: Стево Кондић.

Јасеновац (Бравско), парохија са 1466 душа и 233 куће. Има села 6: Бравско, Присјека Мухамед бег, Присјека Смаил бег Кобљеница, Биљани и Пиштаница.

Ова парохија цркве парохијалне нема.

Парох: Симо Карлаш.

XI.

Протопрезвитерат крупски.

Протопрезвитер: Петар Гаковић.

Крупа (варош), парохија са 3453 душе и 411 кућа. Има села 6: Крупа варош, Отока, Перна, Бушевић, Бодић, Језерско и Бужим.

Црква парохијална постоји у вароши Крупи, храм рождество пресв. Богородице. Саграђена је 1879. од дрвеног материјала а освештана је 1883. године од архијереа Савве Косановића. Божествена литургија свршава се сваке неђеље и празника. Непокретног имања нема. Рачуне црквене води општина, коју бира народ.

У овој парохији постоји још једна црква у селу Бушевићу саграђена 1879. године од дрвеног материјала; храм јој је намјењен св. Вознесеније Христово. Није освештана, него се служи божествена служба на освећеном антиминсу и то сваке треће неђеље и сваког празника. Непокретног имања нема. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Ова црква удаљена је од крупске цркве 1½ сат. Свештеник станује у вароши Крупи.

Пароси: Петар Гаковић, протопрезвитер и Лазар Гаковић, помоћник.

Глиница, парохија са 3016 душа и 424 куће. Има села 4: Глиница, Бојна и Врнограч и у кот. Цазин: Подзвизд.

Црква парохијална храм св. Преображеније. Саграђена је 1880. године од дрвеног материјала. Није освештана него служи се божествена литургија на освећеном антиминсу сваке неђеље и празника. Од непокретног имања има 6 јутара земљишта. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује у селу Аову близу цркве.

Парох: Петар Репац.

Збориште, парохија са 1702 душе и 217 кућа. Има села 2: Збориште и ½ Стабанице.

Црква парохијална постоји у селу зборишту. Храм св. пророка Илије. Саграђена је т. ј. дограђена 1886. године од дрвене грађе. Није освештана, него је са благословом архијереа Савве Косановића унешен освећен антиминс од протопрезвитера крупског. Божествена служба врши се сваке младе недеље и сваког празника. Непокретног и покретног имања нема. Постоји црквена општина, која води рачуне црквене, и њу бира народ на три године. Свештеник станује у својој кући 1 сат далеко од цркве.

Парох: Петар Врањеш.

Добросело, парохија 1700 душа и 202 куће. Има села 2: ½ Добросело-Бањани и ½ Стабанице.

Парохијална црква постоји у мјесту Доброселу, храм Рождество пресв. Богородице. Саграђена је 1883. године од дрвене грађе. Није освештана, него служи се на освећеном антиминсу сваке младе неђеље и сваког празника. Непокретног и покретног имања нема. Црквене рачуне води општина, коју бира народ на три године. Свештеник станује у својој кући, 1 сат далеко од цркве.

Парох: Јово Врањеш.

Рујишка, парохија са 2234 душе и 304 куће. Има села 4: Рујишка, Матавази, Ракани Крупића, Ракани Ђапкића.

Црква парохијална храм Рожденства пресв. Богородице. Темељ јој је положен 15. Априла 1851. године а довршена је 1853. године од дрвене грађе. До 1858. године постојала је и тад је изгорела, а 1860. године опет је подигнута; но у вријеме босанске буне 1875. изгорела је и 1883. године наново направљена је од дрвене и камене граће, а довршена је 1885. године. Није освештана него се служи на освећеном антиминсу, који је издан од митрополита Арсенија 1709. год. Непокретног и покретног имања нема. Рачуне црквене води општина са свештеником. Општину бира народ на једну годину. Божествена литургија служи се неким уобичајним неђељама и празницима преко године. Свештеник станује далеко од ове цркве ¼ сата.

У селу Матавазима постоји још једна црква која је почета градити се 1884. године од материјала дрвеног са звоником, а довршена је 1886. године. Храм јој је намјењен св. Петка. Није освештана. Непокретног и покретног имања нема. Божествена литургија свршава се на освећеном антиминсу и то неким празницима преко године. Удаљена је од парохове куће 1 сат.

Парох: Јово Гаковић.

Петровићи, парохија са 1791 душа и 263 куће. Има села 5: Петровићи, Пученик, Залин, Арапуша и Дубовик турски.

Црква парохијална налази се у Петровићима, саграђена 1882. године од слабог материјала. Није освештана. Храм јој је намјењен св. вел. муч. Пантелија. Божествена литургија врши се на освећеном антиминсу сваког празника и неђеље по могућности, а редовно пак сваке седмице о постовима. Непокретног имања нема. Црквене рачуне води општина коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује 1 сат далеко од ове цркве.

Парох: Василије Марјановић.

Ашани, парохија са 1642. душе и 225 кућа. Има села 3: Ашани, Подкаљине и Бенаковац.

Црква парохијална храм Рожденство св. прор. претече и крститеља Јована. Овој је цркви положен темељ 20. Априла 1870. године а довршена је 1875. године од тврдог каменог материјала. У вријеме босанске буне изгорела је, но опет је од 1882. до 1885. године саграђена од камена, али није освештана, него служи се на освећеном антиминсу сваке нећеље и празника редовно преко године. Антиминс је подписан од босанског митрополита Гаврила 13. Априла 1749. године. Непокретног и покретног имања нема. Постоји црквена општина, која са свештеником води рачуне црквене и коју народ бира на једну годину. Свештеник станује далеко од цркве $^1/_4$ сата.

Парох: Петар Мајкић.

Јасеница, парохија са 1494 душе и 248 кућа. Има села 4: Јасеница Асан бегова, Гориња, Војевац и Јасеница Турска.

Цркве парохијалне постоје двије у овој парохији, једна у селу Гориньи а друга у Јасеници. Саграђене су обадвије у 1884. години. Гориньска је црква основана 1868. године а 1884. довршена од тврде грађе а Јасеновачка од дрвеног материјала. Божествена литургија врши се на освећеном антиминсу само на неколико уобичајних нећеља и празника. Обадвије ове цркве нису освештане од архијереса. Непокретног имања нема. Црквене рачуне води општина, коју бира народ на три године. Свештеник станује у Јасеници 200 корака далеко од цркве, а Гориньска црква далеко је од свештеникове куће $^1/_2$ сата.

Парох: Лука Недимовић.

Гудавац, парохија са 2182 душе и 322 куће. Има села 7: Гудавац, Јасеница Ацибег, Суваја Ашимбег, Суваја Махмутбег, Врањска Мосура, Врањска Бешпревић, Врањска Бадњевић.

Парохијална црква постоји у селу Суваји. Саграђена је 1880. године од дрвене грађе са звоником. Није освештана од архијереа. Храм јој је намјењен цар Костантин и царица Јелена. Божествена литургија врши се на освећеном антиминсу сваке нећеље и празника редовно преко године. Непокретног и покретног имања нема. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује у селу Гудавцу далеко од цркве $^1/_4$ сата.

У овој парохији постоји још једна црква у селу Врањској. Саграђена је 1881. године од дрвеног и каменог материјала. Није освештана. Храм јој је намјењен св. пророк Илија. Божествена литургија врши се на антиминсу и то у обичајним празницима и нећељама. Непокретног и покретног имања нема. Црквене рачуне води општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Удаљена је ова црква од Сувајске цркве и села Гудавца $^1/_4$ сата.

Парох: Јован Гаковић.

Ивањска, парохија са 2391 душу и 312 кућа. Има села 4: Ивањска, Главица, Баштра и $^1/_2$ Доброгсела — Булећани.

Парохијална црква постоји у овој парохији. Саграђена је 1881. године од дрвене грађе. Није освештана. Божествена литургија врши се у истој цркви на освећеном антиминсу и то о великим празницима и у посне нећеље. Непокретног и покретног имања нема. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује далеко од цркве $^1/_2$ сата. Постоји у овој парохији још једна капела, но у истој се неслужи.

Пароси: Тривун Татић и Василије Татић помоћник.

Дубовик, парохија са 1826 душа и 217 кућа. Има села 4: Дубовик Алибегов, Дубовик Алајбегов, Дубовик Малићбегов и Кршље.

Парохијална црква постоји у селу Дубовику, саграђена је 1880. године од слабог материјала — шепера; није освештана, него се у истој служи божествена литургија на освећеном антиминсу и то сваког празника и сваке нећеље, особито редовно уз пост. Храм јој је намјењен Сошествије св. Духа. Непокретног и покретног имања нема. Постоји црквена општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује у Дубовику $^1/_4$ сата далеко од ове цркве.

Парох: Цвијо Кнретић.

Велики Радић, парохија са 1080 душа и 139 кућа. Има села 2: Радић велики и Радић мали.

Парохијална црква постоји у вел. Радићу, саграђена 1882. године од дрвене грађе, није освештана. Храм јој је намјењен Покров пресв. Богородице. Божествена литургија врши се на освећеном антиминсу сваке нећеље и празника преко године. Непокретног имања има један дан оранице земље. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме.

Послужује: Лазар Гаковић.

XII.

Протопрезвитерат Сански мост.

Надзиратељ: Лазар Ђулибрковић.

Сански Мост (варошица), парохија са 1550. душа и 283 куће. Има села 5: Здена, Ђедовача, $^1/_2$ Дабра, Подлуг и Кркојевци.

Парохијална црква налази се у мјесту Санском мосту, саграђена 1873. од дрвета и одвећ мала, но 1883. године ова је развађена и на истом мјесту направљена је друга и већа црква од дрвене грађе, која је кречом облепљена и окречена а изнутра је зведена на свод. Освештана није, а храм јој је намјењен св. ап. Петра и Павла. Божествена служба врши се на освећеном антиминсу и то сваке нећеље и празника. Од непокретног имања нема ништа. Рачуне црквене води црквена општина, коју бира народ на три године. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Дамјан Вучковић, протопрезвитер.

Стари Мајдан (варошица), парохија са 1785. душа и 269 кућа. Има села 10: Брдари, Мариновићи, Подвидача, Сувача, Луковица, Фајтовци, Подбрежје, Турнићи, Ћевар и Нови Мајдан.

Парохијална црква постоји у мјесту Старом Мајдану, која је саграђена 1864. године на име школе, у којој су дјеца учила пуне четири године, но послије преокренута је за цркву и олтар направљен. Црква је од дрвене грађе, није освештана, храм јој је намјењен Успеније пресвете Богородице. Божествена служба врши се на освећеном антиминсу и то сваке нећеље и празника. Од непокретног имања има земље 1 дан орања. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на једну годину. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Лазар Ђулибрковић.

Еминовци, парохија са 1684 душе и 207 кућа. Има села 9: Усумовци, Умци, Еминовци, Бошњаци, Миљевци, Кљевци, Горица, Напреље и Каменград.

У селу Еминовцима постоји мала парохијална црква, која је саграђена 1880. године од дрвеног материјала, није освештана. Храм јој је намјењен Рожденство пресв. Богородице. Божествена служба врши се на освећеном антиминсу само на велике празнике и нећеље великог поста. Од непокретног имања нема ништа. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на једну годину. Свештеник станује 2 сата далеко од ове цркве и то у Санском мосту.

Парох: Никола Иваковић.

Адровци, парохија са 1902 душе и 280 кућа. Има села 9: Адровци, Слатина, Скуцани вакуф, Јоховица, Дуге њиве, Мркаље, Челе, Будимлић Јапра и Рујиска мала.

У овој парохији налазе се двије парохијалне цркве.

Прва у селу Адровцима, храм св. вел. м. Ђорђије. Незна се кад је саграђена и освештана. Постоји на једном брежуљку, обкољена од запада и југоистока са врло лијепом шумом буквиком. Око ове цркве налази се земље за један дан орања. Рачуне црквене воде тутори. Божествена служба обавља се сваке нећеље. Свештеник станује близу ове цркве.

Друга црква постоји у селу Липнику под именом капела. Храм јој је пророк Илија. Кад је саграђена и освештана незна се, само зна се да је на том мјесту по предању народном био некад манастир. Божествена служба обавља се неким уобичајним нећељама и празницима.

Парох: Миладин Глушац.

Јапра Мајкић, парохија са 1577 душа и 128 кућа. Има села 3: Јапра Мајкић, Козин и Липник.

Парохијална црква налази се у селу Јапри, саграђена је 1882. од дрвене грађе, није освештана, храм јој је намјењен св. Преображеније. Божествена служба обавља се на освећеном антиминсу и то сваке нећеље и празника. Од непокретног имања има земље 15 дана орања са малим гајем. Рачуне црквене воде тутори, које бира парох са народом на једну годину. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Симеун Мајкић.

Дабар, парохија са 1173 душе и 187 кућа. Има села 3: $^1/_2$ Дабра, Лужци и Грдановци.

У овој парохији постоји црква у селу Јелашиновцима, саграђена 1885. године од дрвене грађе. Освештана није а храм јој је намјењен св. Јован Богослов. Божествена служба врши се у овој цркви на освећеном антиминсу и то сваке нећеље и празника. Од непокретног имања нема ништа. Рачуне црквене води општина под предсједништвом дотичног свештеника. Свештеник станује далеко од цркве 3 сата у мјесту Дабру.

Парох: Лазар Поповић.

Оштра Лука, парохија са 1731 душу и 262 куће. Има села 7: Оштра лука, Ресавци, Зецови, Копривно, Усорци, Алишићи и Нештовци.

Парохијална црква постоји у селу Оштрој луци, саграђена 1870. године од дрвене грађе. Освештана није. Храм јој је намјењен св. Тројица. Божествена литургија врши се на освећеном антиминсу и то сваке младе нећеље и сваког празника. Непокретног имања нема. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на једну

годину. Свештеник станује $^3/_4$ сата далеко од цркве.

Парох; Михаил Љубоја.

Томина, парохија са 1987 душа и 306 кућа. Има села 7: Томина, Круари, Кијево, Чапље, Лужани, Шеховци и Трамошња.

Парохијална црква постоји у селу Томини, саграђена 1881. године од дрвене грађе а олтар јој је од камена. Освештана није; храм јој је намјењен Духовски четвртак. Божествена литургија служи се на освећеном антиминсу сваке неђеље и празника. Непокретног имања нема. Рачуне црквене воде тутори, које бира народ на три године. Свештеник станује 1 сат далеко од цркве у Санском Мосту.

Парох: Михаил Карановић.

Паланка, парохија са 1592 душе и 251 кућу. Има села 3: Паланка, Тукбобија и Јелашиновци.

Парохијална црква постоји у овој парохији саграђена 1879. године од дрвене грађе. Није освештана, него се служи св. литургија на освећеном антиминсу. Непокретног имања нема. Рачуне црквене води општина. Свештеник станује 10 минута далеко од цркве.

Парох: Кузман Марјановић.

Козица, парохија са 1412 душа и 189 кућа. Има села 3: Козица, Подови и Илице.

У овој парохији цркве парохијалне нема.

Послужује ову парохију, јер је удова.

Парох: Михаил Карановић.

XIII.
Протопрезвитерат травнички.

Надзиратељ: Јевто Гашић.

Травник (варош). парохија са 3565 душа 376 кућа.

Прва част ове парохије спада у парохију J. Гашића са 28 села на име: $^1/_2$ Травника, Доњац, Кљаци у опћ. Била; Бушћи (Дубока) у опћ. Бушћи; Голеш, Комар, Бјелобучје, Косановићи, Пећине доње у опћ. Грабова; Граовик, Хелдови у опћ. Граховик; Бара, Божићи, Лисац, Мојнићи, Орешац, Причани, Репут у опћ. Опара; Копила, Пашалић, Пстарчић, Сенковићи, Сјенокош, Бачвице,Варошлук у опћ. Варошлук, Гачице, Засеље у опћ. Вечериска; Пирота у опч. Видишев, и Пирићи у опћ. Влаговићи.

Друга част ове парохије спада у парохију С. Пејовића са 19 села на име: $^1/_2$ Травника, Чукле у опћ. Брајковић, Радојчић у опч. Гучја гора; Орлице, Пољаница, Сухидол, Засеље у опћ. Језерце; Чосићи, Градина, Хашанџић, Ргевина, Селићи у опћ. Караула гора; Јардол у опћ. Мошуњ; Скоморје у опћ. Орах. Заграђе; Толовић, Преочица у опћ. Преочица; Спајићи, Требеуша, Власовићи у опћ. Варошлук.

За ове двије парохије постоји црква парохијална у вароши Травнику, саграђена је од 1850.—1854. године од тврде грађе и плочом покривена. Освештана је од Архијереа Прокопија 1854. год. Храм је Успеније пресв. Богородице. Ова црква има непокретног имања састојећи се у неколико кућа, ханова, дућана и једног млина са три камена (жрвња). Рачуне црквене води српско-православна општина, коју бира народна скупштина на једну годину. У цркви се служи сваке неђеље и празника божествена литургија. Свештеници станују у вароши Травнику.

Пароси: Јефто Гашић и Симо Пејовић.

Имљани, парохија са 1858 душа и 113 кућа. Има села 11. Чакићи, Дедићи, Сишево у опћ. Сасићи; Поље у травничком а у Јајачком котару: Кобиље Бурча Влажковци у опћ. Радохово; Бенићи, Чорковић, Ђенићи, Крушево брдо, Макорићи, Понорац, Сељачка у опћ. Имљани.

У овој парохији постојала је црква парохијална у селу Имљанима и то од дрвене грађе, но сасвим слаба. У години 1879. подигнута је нова црква зидана од камена. Године 1881. на дан Рождества пресвете Богородице освештана је од архијереа Савве Косановића. Покретног имања нема. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на једну годину дана. У овој цркви служи се св. литургија само о великим празницима и неким неђељама. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Гавро Адамовић.

Корићани, парохија са 1040 душа и 135 кућа. Има села 5: Корићани, Витовље, Мудрике, Лужница и у кот. Јајачком Бурча опћ. Сељачка.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ из оближњих села долази цркви у Имљане.

Парох: Гавро А. Адамовић.

Бусовача (варошица), парохија са 1898 душа и 212 кућа. Има села 27: у котару Зеничком: Доглоде, Гора, Градишће, Јањићи, Локвине, Ораховица, Голубиње, Страњани, Видуша, Видуша Сапотница, Врандук, Билино поље, Подбрежје, Распоточје; у котару Травничком: Кратине у опћ. Почул. Грабље, Мрдани (Катићи), Подјело (Бобовиште), Путиш у опћ. Путиш; из

Фојничког котара: Бусовача, Буковица, Границе Кула, Скрадно, Фојница, Порастак и Сеона.

Парохијална црква постоји у варошици Бусовачи, саграђена је 1879. године од тврдог материјала а 1882. године освештана од архијереа Савве Косановића. Храм је св. пророк Илија. Од непокретног имања има једну кућу за школу. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на једну годину. Сваке неђеље и празника служи се света литургија. Свештеник станује далеко од цркве 2 сата у варошици Зеници.

Парок: Ћиро Петронић.

Зеница (варошица), парохија са 3114 душа и 284 куће. Има села 35: Бабиње, Биљешево, Брњић, Бризник, Граначица, Клопче, Мошћаница, Немила, Рјечице-Цвијече, Врача, Билимишће, Путовић, Зеница варош, Зеница горња н у кот. Височком: Баљевац, Бјеловода, Доле у опћ. Бјеловода; Десетник у истој опћини; Добој, Караула, Кучићи, Мрамор, Суботина, Тичићи у опћ. Какањ; Тршће у истој опћини; горња Папратница у опћ. Папратница; Ковачићи, Водорићи у опћ. Пољани; Липница, Брежани, Доња Згошћа, Пландиште, Ивница у опћ. Згошћа доња.

У овој парохији постојала је у варошици Зеници стара црква, која је од једне кућице пратворена у цркву од прилике 1850. године. Почем је одвећ од слабе грађе била, неугодна за богослужење, то је нова црква саграђена 1885. године од тврдог материјала. Освештана је исте године од архијереа Савве Косановића. Храм је Рожденство пресв. Богородице. У истој цркви служи се божествена литургија сваке недеље и празника. Има нешто и непокретног имања. Са црквеним иметком рукује црквена општина којој је пресједник парох и коју бира народ на једну годину.

Послужује парох Ћиро Петронић.

XIV.
Протопрезвитерат лијевански.

Протопрезвитер: Стојан Јовановић.

Лијевно (варош), парохија са 1646 душа и 284 куће. Има села 15: Застјење, Каблић велики, Суача, Губер велики, Грберези, Комирани, Поточани, Голињево, Срђевић, Прилука, Лопатица, Емричани, Жабљак, Баљци, Пролог.

Црква парохијална постоји у вароши Лијевну, храм успенија пресв. Богородице. Саграђена је 1859. године од тврде грађе а бакром покривера: освештана истс године од Епископа Данила. Од непокретног добра посједује нешто своје земље са једном кућом. Рачуне црквене као школске води црквена општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. У цркви овој сваки се дан свршава јутрења и вечерња, и сваке неђеље и празника обавља се божествена литургија редовно. Свештеник станује близу цркве у вароши.

Парох: Стојан Јовановић, протопрезвитер.

Челебић, парохија са 1686 душа и 210 кућа. Има села 7: Челебић, Бојмонти, Рујањи доњи, Рујањи горњи, Чапразлије, Прохово и Губин.

У овој парохији у селу Губину постоји црква парохијална, која је саграђена 1884. год. од тврде грађе, но није освештана, него се у истој служи божествена литургија на освећеном антиминсу и то о свима великим празницима. Од непокретног имања нема ништа. Црквене рачуне води одбор, којег бира народ на неизвјесно вријеме.

Ова је парохија упражњена.

Послужују пароси: Тодор Козомара и Лазар Ерцег.

Врбица, парохија са 1697 душа и 227 кућа. Има села 6: Врбица, Сојковић, Нуглашица, Бастаји, Богдаши и Радановци.

У овој парохији постоји црква почета правити се од тврдог материјала 1884. године, но није још довршена, по томе дакле није ни освештана а храм јој је намјењен Успеније Пресв. Богородице. Божествена литургија служи се на освећеном антиминсу и то само о неким неђељама и празницима. Ова црква непосједује никаква непокретног имања. Рачуне црквене води црквени одбор. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Лазар Ерцег.

Црни Луг, парохија са 1164 душе и 150 кућа. Има села 3: Црни луг, Казанци и Грковци.

У овој парохији цркве парохијалне нема него народ из ове парохије долази цркви Челебићкој.

Парох: Тодор Козомара.

Пеуље, парохија са 1384 душе и 115 кућа. Има села 7: Пеуље, Лука, Облај, Кесићи, Видовићи, Печенци и Подгора.

У овој парохији цркве парохијалне нема.

Парох: Илија Јакшић.

Граово, Пећи и Тишковац, парохије са 2897 душа и 400 кућа. Има села 13: Малешевци,

Маринковци, Радуловићи, Арежин бријег, Угарци, Пећи, Ресановци, Зебе, Дулер, Мрачај мали и велики, Стожишта, Закошани и Завођани.

У овим парохијама постоје двије цркве парохијалне. Пре 27 година црква на Грахову започета је правити се и пред устанак на неколико година довршена је била, а у вријеме устанка изгорела је. Но послије помоћу народа подигнута је на ново, и у мјесецу Новембру 1886 године довршена је од тврде грађе. Освештана није а храм јој је намјењен св. ап. Петар и Павле. Божествена литургија служи се на освећеном антиминсу и то више пута преко године. Од непокретног имања непосједује ништа. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме.

Црква у Пећима која је саграђена у 1881. години од слабог материјала, није освештана, него се служи божествена литургија на освећеном антиминсу и то сваке недеље и празника, изузев кад је свештеник обвезан у Граовској цркви служити. Храм јој је намјењен још од старина св. Христово Преобрсженије. Ова црква непосједује никаква непокретног и покретног имања. Рачуне црквене води општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Коста Новаковић и Никола Скакић.

XV.
Протопрезвитерат гламочки.

Протопрезвитер: Стеван Кукрика.

Гламоч (варошица), парохија са 2562 душе и 329 кућа. Има села 28: Гламоч варош, Асићи, Чукурп, Радаслије, Ковачевац, Бјеличић, Чослије, Озпићи, Петрово врело, Ђуличани, Ћирићи, Хасанбеговићи, Брајићи, Младешковци, Опачић, Исаковци, Дубраве, Прибеље, Отковци, Долац, Драганић, Карловац, Копић, Рашкова главица, Скуцани, Старо село, Видимље, Заглавица и Загреда.

Парохијална црква храм Рождества пресв. Богородице. Саграђена је 1879. године од дрвета. Освештана није, него се служи на освећеном антиминсу, који је подписан од архијереа Мелентија године 1733. Мјесеца марта. Сваке недеље и празника служи се божествена литургија. Покретног и непокретног имања нема. Општина црквена постоји, која се бира од народа на једну годину, и она води рачуне о приходу и расходу. Свештеник станује код цркве.

Парох: Стеван Кукрика прото.

Камен, Парохија са 810 душа и 104 куће. Има села 7: Камен, Јакир, Подградина, Рудине, Зајаруга, Малкочевци и Брдо.

Парохијална црква храм св. апостола Петра и Павла. Саграђена је 1869. године од дрвета. Освештана није, него се служи на освећеном антиминсу, на коме стоји ово написано: При смиреном Кир Данилу архијереју изобрази се љета 1725. Сваке недеље и само о великим празницима служи се божествена литургија. Од непокретног имања има једну њиву од 80 ока усјева. Рачуне црквене о приходу и расходу води црквена општина (тежаци), која се бира од народа на три године. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Ристо Матић.

Поповићи, парохија са 677 душа и 87 кућа. Има села 3: Поповићи, Преодац и Тичево велико.

У овој малој парохији постојала је црква, која је саграђена 1861. године у мјесту Рорима, но 1876. године спаљена је од Турака.

Послужује: Марко Савић.

Брдо, парохија са 1679 душа и 210 кућа. Има села 14: Брда, Балач, Чулимић, Мотике, Роре, Срдићи, Љесковац, Прекаја, Пољице, Жупица мала и велика, Подић, Шајиновац и Тичево мало.

У овој парохији постоји црква, која се почела правити 1884. године, али још није довршена. Храм јој је намјењен успеније пресв. Богородице. Свештеник станује 1 сат далеко од цркве.

Парох: Марко Савић.

Главице, парохија са 1134 душе и 155 кућа. Има села 7: Главице, Оџак (Филиповићи) Брањешци, Алапић, Медина селишта, Рудићи, Шумљани и Вагањ.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Гавро Ниџовић.

Стекеровци, парохија са 1010 душа и 140 кућа. Има села 9: Пријани, Стекеровци, Дебељак, Маслена страна, Подграда, Пердухово село, Крашинац, Подградина и Вунчевац.

У овој парохији цркве нема.

Послужује: Ристо Матић.

Видово, парохија са 959 душа и 166 кућа. Има села 3: Видово село, Мрђе и Мокроноге.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Вид Бањац.

XVI.
Протопрезвитерат бугојнски.

Надзиратељ: Лука Лукић.

Бугојно (варош), парохија са 2372 душе и 245 кућа. Има села 28: Терзићи у опћ. Бугојно; Чипуљић, Копчић у истој опћини; Урија Прусац, Кошћани, Привраћа, Јаблан, Гувна, Копривица у опћ. Прусац; Алибеговићи, Здрловић, Котеге у опћ. Поріће, Кутања, Јаманлићи, Алебићи, Влађевић у опћ. Доњи Вакуф; Чемалић у опћ. Рилић; Лађевци у опћ. Скакавци; Слатина Семин у опћ. Расавци; Чехајић, Чемаловић, Брезичани, Султановићи, Коренић, Раките у опћ. Чехајић и Мало село.

У овој парохији постоји црква у Чипуљићу удаљена од Бугојна 20 минута. Ова црква саграђена је 1853. године од тврде грађе, а освештана је 1854. године од Архијереја Прокопија. Храм је Рождество пресв. Богородице. Божествена литургија служи се редовно сваке нећеље и празника. Од непокретног имања има 5 кућа од дрвене грађе, 1 хан такође од дрвене грађе, 6 њива земље оранице од 500 ока усјева, 1 ливаду косницу и 2 башће посађене шљивама (савкама.)

Од покретног имања има прилично новца, о којима се стара и рачуне води православна црквена општина бугојнска, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује у вароши Бугојну.

Парох: Лука Лукић.

Рогоушац, парохија са 1937 душа и 149 кућа. Има села 34: Челибашић, Дервента, Плузићи, Средња махала у опћ. Рогоушац; Весела, Вакуф горњи; Крупа, Башићи у опћ. Вакуф горњи; Султановић у опћ. Црнице; Крушевица, Хум, Апстићи, Вилеши, Сеферовићи, Брда, Јагодићи, Главица, Стрпци горњи у опћ. Главица; Пријаци, Арамбашићи, Чардаци, Трге, Зеоча, Чујлуг у опћ. Зијамет голо брдо; Равна, Кула, Челепир, Љубнић у опћ. Љубнић, Скакавци, Сервани, Видричка, Боде, Петковићи, Сабљари у опћ. Скакавци, Грачаница.

У овој парохији цркве парохијане нема, него народ долази са својим свештеником цркви Чипуличкој. Свештеник станује у вароши Бугојну.

Парох: Михајило Чавић.

Доњи Вакуф (варошица), парохија са 1275 душа и 186 кућа. Има села 12: Благај, Јанковићи, Пољевићи, Рудина, Шутковићи у опћ. Доњи Вакуф; Балићи, Буково, Расавци, Цаханић у опћ. Расавци; Растичево, Ораховљани, Субашићи у опћ. Ново село.

У овој парохији била је црква парохијална од дрвега саграђена 1879. године, а освештана од архијереа Савве на дан 20. Јула 1883. Храм је исте цркве био Успеније пресв. Богородице; но изгорела је 12. Децембра 1883. године. Тим несретним удесом изгорело је још 30 дућана и 18 кућа све самих српских. Од непокретног имања ова црква — која ће се на ново почети градити има 5 дућана, 1 школску зграду са вртом, 5 њива земље оранице и 1 башћу у Ново-селу. Црквене рачуне води општина, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује у варошици Доњем Вакуфу.

Парох: Јован Обрадовић.

Оборци, парохија са 1244 душе и 143 куће. Има села 16. Ново село, Барице, Савковићи, Бабино село у опћ. Ново село; Балихоџић Чорићи, Грантић, Гредина, Курћеле, Сатаре, Савићи, Суходол, Суљићи, Топола, Емићи, Радуловићи у опћ. Оборци.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ ове парохије ишао је цркви у Д. Вакуф. Свештеник станује у Д. Вакуфу.

Парох Божо Грабеж.

Вуковско, парохија са 3648 душа и 251 кућу. Има села 19: Челанка, Кутиње, Мочерн, Мрачај Доњи, Мрачај Горњи, Шумоње у опћ. Вуковско; Шумановци, Ново село, Благај, Мрђановци, у опћ. Благај; Бегово село, Алајбегов Оџак у опћ. Хотиновци; Растичево, Мрђебаре у опћ. Растичево; Батун, Кукавице, Брда у опћ. Врима; Купрес.

У овој парохији постоји црква, која је саграђена од тврдог материјала 1863. године а освештана исте године од архијереја Игњатија. Храм је св. Благовјештеније пресв. Богородице. У овој цркви обавља се божествена литургија редовно сваке нећеље и празника. Од непокретног имања нема ништа. Покретног имања има прилично о коме као и о рачунима стара се црквена општина, коју народ бира на три године. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Илија Поповић.

Равно, парохија са 2111 душа и 130 кућа. Има села 6: Мусићи у опћ. Равно: Малован доњи, Малован горњи, Рилић, Заноглина у опћ. Рилић.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ са свештеником долази цркви у Вуковско. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Марко П. Живанић.

XVII.
Протопрезвитерат маглајски.

Надзиратељ Симо Бјелајац.

Маглај-Сочковац, парохија са 2931 душом и 386 кућа. Има села 12: Маглај варошица, Крсно поље, Брусница, Пакленица доња, Рјечица, Осојница, Долац, Пакленица горња, Стрјешевица, Трбух, Мицурић, Чусто брдо и Радојчић.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Симо Бјелајац.

Возућа, парохија са 2326 душа и 240 кућа. Има села 10: Вовућа, Миљевић, Гостовић српски, Љесковица, Прилуг, Кућице, Пејићи, Ловница, Зимјан, Вуквмановић и Прилук у котару Жепчанском.

Парохијална црква постоји у парохији истог имена. Ова је црква стара но незна се када је саграђена, нити пак када је срушена. Прије био је храм св. о. Николаја, а сада је по обновљењу храм сошествије св. Духа, који је на истом мјесту од тврде грађе начињен и подигнут 1856. Освештана је 1865. године од Епископа Висариона. О овој цркви види опширније у шематизму 1887. године страна 12. Од непокретног имања нема ништа. Рачуне црквене води црквено-школска општина, коју народ бира на 3 године. Божествена литургија служи се о већим празницима и нeђељама у обичајним. Свештеник станује близу цркве.

Осим ове цркве постоји још и црква у Гостовићу а налази се у парохији „Возућој". Начињена је од дрвета а незна се када, врло је малена, ниска, тамна и тијесна. Такође незна се је ли када и од кога архијереа освјештана, а народ држи храмску славу о св. Николи. У антиминсу налазе се св. мошти ушивене, али није потписан ни од ког Архијереа. Казују да је исти поклонила нека попадија из Травника, заједно са путиром, дискосом и звјездицом. Црква нема ништа а црквену општину бира народ на неизвјесно вријеме. У њој се служи само о већим годовима, јер је свештеник далеко од цркве 3 сата.

Парок: Јевто Поповић и помоћник Павле Поповић.

Хрге, парохија са 2269 душа и 239 кућа. Има села 10: Бријесница горња, Вуковине, Ђуровина, Хрга, Свињашница, Лозна, Ораховица српска, и у кот. Жепчанском Жепче, Бистрица и Желећа. У овој парохији цркве нема него народ са својим парохом долази цркви у Возућу.

Парох: Ристо Стакић.

Ступари, парохија са 1381 душу и 175 кућа. Има села 4: Ступари, Васиљевци, Милино српско поље, и у кот. Грачаничком Кртово.

У овој парохији цркве нема, него народ ове парохије долази цркви манастирској у Озрену.

Парох: Василије Катанић.

Мичијевић, парохија са 1190 душа и 141 кућа. Има села 4: Мичијевић, Буковица горња, Буковица доња и у кот. Грачаничком Сижје.

У овој парохији цркве нема.

Парок: Недељко Серафијановић.

Карацић, парохија са 974 душе и 137 кућа. Има села 3. Бакотић, Карацић, $1/_2$ Смрдина.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Ђорђе Протић.

Раковац, парохија са 1400 душе и 141 кућу. Има села 2: Раковац и $1^1/_2$ Смрдина.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Јосиф Поповић.

Бољанић I, парохија са 1126 душа и 170 кућа. Има села 3: $1/_2$ Бољанића, Карановац и Сочковац у грачаничком котару.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Петар Поповић.

Бољанић II, парохија са 1218 душа и 141 кућу. Има села 3: Текућица, Сухопоље српско у котару грачаничком $1/_2$ Бољанића.

У овој парохији цркве нема, него постоји за обје бољаничке парохије мала капела, у којој се сваке нeђеље и празника врши богослужење на антимиису.

Парох: Митар Поповић.

Порјечина, парохија са 1550 душа и 205 кућа. Има села 4: Порјечина, Петрово село Брђани, Петрово село Лужани, и Какмужи.

У овој парохији цркве нема, но народ и свештеник долазе цркви манастира Озрена као парохијалној.

Парох: Ђорђе Марјановић-Поповић.

Бријесница, парохија са 902 душе и 147 кућа. Има села 2: Тумар и Бријесница доња.

У овој парохији налази се црква манастирска, тако звани Манастир Озрен, под планином истог имена. Ова црква јесте од тврде грађе, саграђена 1187. године види Шематизам 1886. године. Види „Јавор" лист, од године 1880. и 1883. број 7 и 40. Сарајевски од 1884. године број 112. У истој цркви налази се један антиминс од финог ланеног платна, који је 354 године стар, а изгледа као убрус у форми дугачкој, освештан је и подписан ол митрополита херцеговачког Кир Марком, ваљда иске године. Храм

је цркве ове св. о. Никола. Непокретног имања има 20 дана оранице земље и добар дио шуме око манастира, а покретног пак имања има нешто оваца, коза, говеда, кошница и новца укамаћена. Рачуне манастирске води игуман са црквено-школском општинам, коју бира народ на неизвјесно вријеме. Божествена литургија служи се сваке neђеље и празника, на коју долази народ из ових парохија: Порјечине, Ступара, Мичијевића, Брусница и Раковице, а свештеници ових 5 парохија служе у цркви озренској чредно, и сматрају се као јефимери исте.

Игуман станује у манастиру.

Парох: Тимотије Витановић, игуман.

XVIII.
Протопрезвитерат герзовачки.

Протопрезвитер: Шпиро Бубњевић.

Герзово, парохија са 3457 душа и 350 кућа. Има села 13: Драгнић, Драгнић Подови, Шарићи у опћ. Плива; Брдо, Громиле, Подкрај, Подгорје у опћ. Герзово; Чероја, Јусићи, Милетићи, Соколац, Срећани у опћ. Трново; Мујичићи горњи у опћ. Волари.

Парохијална црква, храм св. Богојављенија. Саграђена је од 1858. до 1860. године од тврдог материјала. Освештана је 1863. године 22. Јулија од архијереја Игњатија II. Сваке neђеље и празника обавља се божествена литургија. Од непокретног имања има 3 кмета земље, 1 кућу, 1 школску зграду, 1 амбар (житницу), и 1 појату у Језеру. Црквене рачуне води црквена општина, коју бира народ. Свештеник станује близу цркве 10 минута далеко.

Пароси: Шпиро Бубњевић прото и Стево Бубњевић помоћник.

Бараћи, парохија са 2318 душа и 300 кућа. Има села 20: Гверићи у опћ. Присоје; Алиновац брдо, Дочић, Главице, Јовишић, Коса, Махала доња Махала горња, Пољице, Радићи, Томковац у опћ. Ступња; Бешњево, Дуљци, Љубово, Шипово, Вражић у опћ. Шипово; Богојевићи, Подгорје, Подкрај у опћ. Бараћи; Ђерићи у опћ. Пецкој.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ ове парохије долази цркви герзовачкој.

Парох: Илија Берић.

Пецка горња, парохија са 1370 душа и 187 кућа. Има села 5: Антонићи, Новаковићи, Убавићи у опћ. Пецкој; Царевац, Јаковљевићи у опћ. Бараћи.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ ове парохије долази цркви герзовачкој и доњо пећанској.

Парох: Тодор Берић.

Пецка доња, парохија са 1185 душа и 167 кућа. Има села 5: Ченићи, Милетићи, Пецка доња, Поток (потоци), Ждриње у опћ. Пецкој.

У овој парохији постоји црква парохијална, храм св. пророка Илије. Саграђена је од 1858. до 1860. године од тврдог материјала. Освештана је 1863. године 20. Јула од архијереја Игњатија II. Божествена литургија служи се у овој цркви сваке недеље и празника. Од непокретног имања има 16 комада земље оранице, 1 башту-шљивик, 1 школу и кућу. Рачуне црквене води општина, коју бира народ из парохије врбљанске и доњо пећанске. Свештеник станује у даљини од ове цркве 1 сат.

Парох: Лука Берић.

Медна, парохија са 1633 душе и 240 кућа. Има села 5: Мљићи, Лекићи, Оканџије, Опарнице, Сриједа у опћ. Медна.

У овој парохији постоји црква парохијална, почета градити се 1883. године а довршена је 1886. године од тврдог материјала. Освештана је од архијереја Ђорђа Николајевића 13. Септембра 1887. и служи се у истој божествена служба сваке недеље и већим празницима. Од непокретног имања има 1 школску зграду и 1 малу кућицу. Рачуне црквене води сам свештеник поред општине, која постоји од како се црква почела градити. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Симо Берић.

Строице, парохија са 2527 душа и 231 кућу. Има села 13: Брђани, Чосићи, Лекићи, Мајевац, Олићи, Подови пливски, Шарашнов у опћ. Плива; Ђукићи, Липоваћа, Подосоје, Попуше, Тодоровићи (звано брдо у опћ. Строице) и Вагањ.

Парохијална црква, храм Рождества пресвете Богородице. Саграђена је 1856. године од дрвета. Освештана је 1863. године 27. Јулија од архијереја Игњатија II. Божествена литургија служи се сваке недеље и празника. Од непокретног имања има 1 кућу. Рачуне црквене води општина, која се бира од народа на неизвјесно вријеме. Свештеник станује далеко од цркве 1 сат.

Парох: Ђуро Маријанац.

Примједба. У овом презвитерату има још двије преносне цркве — Чадори (Скинија), и то један у медној а други у Строици, под којима

се чини молитва љети међу житима, усјевима и за кишу, кад је суша.

Свештеник Раде Убавић, који има око 87 година, живи код своје породице а без парохије.

XIX.
Протопрезвитерат бихаћки.

Надзиратељ: Василије Ковачевић.

Бихаћ (варош), парохија са 5374 душе и 708 кућа. Има села 18: Притока, Заложје српско, Злопољац, Лохово, Дољани, Липа, Голубић р. кат. Брековина, Чекрлије, Клишевић, Папари, Привилица Језеро, Рипач, Жегар, Рачић, Хргар, Грмуша Језеро, Србљани.

Парохијална црква постојала је изван града Бихаћа у сеоцу звано Језеро 20 минута далеко, која је 1866. године саграђена од слабе грађе; доцније 1879. године пренешена је у град Бихаћ, но није освештана; храм јој намјењен св. Тројица. Божествена литургија обавља се сваке недјеље и празника и то на освећеном антиминсу, који је освештан и подписан од митрополита Савве Петровића црногорског 1779. године 6. Маја. Ова црква од непокретног имања има једну школску зграду, саграђену 1885. године. Рачуне црквене води црквено школски одбор, које општина бира, а општину бира народ на неизвјесно вријеме. Свештеник станује изван вароши $^3/_4$ сата далеко, у својој властитој кући. Осим ове цркве има једна капела дрвена са једнијем звоном у селу Притоци, ђе се намјерава нова црква правити. У овоме селу била је прије стара црква, храм св. ап. Петра и Павла, те је 1876. године изгорела, и по старом обичају исте цркве сакупља се народ код садање капеле о св. Петру, великој Госпојини, св. о. Николи, Лазаревој суботи и св. Ђорђу.

Пароси: Василије Ковачевић, Коста Ковачевић и Стево Ковачевић помоћник.

Врточе, парохија са 1096 душа и 124 куће. Има села 2: Врточе и Теочак.

У овој парохији постоји дрвена црквица саграђена 1882. године, није освештана а храм јој је намјењен успеније св. Богородице. Божествена служба врши се само о већим празницима и то на освећеном антиминсу. Од покретног и непокретног имања нема ништа. Постоји и црквени одбор коме је свештеник пресједник. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Давид Латиновић.

Врело (Цазин), парохија са 2948 душа и 338 кућа. Има села 11: Врело, Градина, Осредак, Пиштолине, Миостра, Шиљковача, Стурлић, Цазин (град), Кладуша велика, Пећи, све у котару Цазинском.

У овој парохији постоји црква од дрвета са једним звоном, саграђена 1882. године, није освештана него се служи на освећеном антиминсу; храм јој намјењен Вознесеније Господње. Ова црква никаква имања нема. Рачуне црквене води општина, којој је предсједник свештеник а бира се од народа на неизвјесно вријеме. Свештеник станује близу цркве. У овој парохији има још једна црква од дрвене грађе у селу Пиштолина и удаљена је 3 сата од свештеникове куће.

Парох: Михаило Богуновић.

Рујница, парохија са 1914 душа и 293 куће. Има села 7: у Бихаћком котару: Српска Гата; у Цазинском: Рујница, Буковица, Крндија, Гата, Тржац и Чоралића.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Јово Грбић.

XX.
Протопрезвитерат дервентски.

Надзиратељ: Васо Јунгић.

Дервента (варош), парохија са 1897 душа и 256 кућа. Има села 13: Кораћи, Агићи, Кућеновци, Пјеваловац, Дубочац, Мишковци Лужани Шемсибегови, Костреш, Пољари, Шушњари, Зеленик Жеравац и Живинице.

Парохијална црква је у вароши Дервенти, саграђена 1855. од камена и цигле, а освештана 1862. од архијереја Игњатија. Храм је Успеније Богородице. У цркви се врши сваке недеље и празника божествена служба - литургија, а уз часни пост сриједом и петком „Преждеосвештена“. Од непокретног имања има школску зграду са авлијом и баштом; пространу гробљанску башту са травњаком и шљивиком; једну кућу што се издаје под кирију и 2 комада земље. Рачуне црквене води општина, која и своју вјероисповједну школу

уздржава, а општину (одбор) изабира грађанство сваке године. Свештеник станује близу цркве у општинској црквеној кући.

Парох: Василије Јунгић.

Детлак, парохија са 1540 душа и 212 кућа. Има села 9: Бишња, Детлак, Календеровци, Кулина, Лупљеница горња, Лупљеница доња, Поље, Осојци, Равћани.

Народ долази у цркву дервентску а у парохији има дрвена ћелија, али ријетко се кад отвара и у њој служи.

Парох: Дамјан Поповић, прото.

Брод, варошица парохија са 1164 душе и 187 кућа. Има села 7: Сијековац, Новосело, Лужани Мулабегови, Кричаново, Мочила доња, Мочила горња, Крушчик. У Броду цркве нема но постоји ћелија од 30 година, у којој се божествена служба обавља, а у селу Лужанима има црква која је саграђена и 1882. године од архијереја Савве Косановића освештана. Свака црква има своју општину (одбор). Бродска општина одржава своју вјероисповједну школу а стара се да и нову цркву подигне. Свештеник станује у Броду.

Парох: Илија Инђић, синђел.

Мајевац, парохија са 1715 душа и 268 кућа. Има села 4: Божинци, Мајевац, Ритешић, Трњани.

Парохијална црква има. Извјешће какво није поднешено.

Парох: Симеон Поповић протопрезвитер.

Сочаница, парохија са 1939 душа и 260 кућа. Има села 11: Сочаница велика, Сочаница мала, Мишинци, Зарић, Опсиње, Кладар, Прњавор велики, Прњавор мали, Которско, Јоховац, Модран.

Цркве нема, али постоји ћелија но у њој се врло ријетко служи.

Парох: Петко Ђурић.

Винска, парохија са 2180 душа и 233 куће. Има села 9: Винска, Унка, Грк, Клакар доњи, Клакар горњи, Врела, Буковица, Брусница велика, Брусница мала.

Парохијална црква у Винској саграђена је 1852. од слабе грађе а освештана 1863. од митрополита Игњатија. У њој се служи божествена служба сваке недеље и празника. Храм је Рождество Богородице. Од непокретног имања има школска зграда, шљивик и земље 4 днине. Општина одржава вјероисповједну школу и рачуне води, а њу (одбор) изабира сва парохија, обично на 1 годину. Свештеник станује близу цркве.

Парох: Лука Џабић.

Лијешће, парохија са 1276 душа и 192 куће. Има села 2: Лијешће и Полој.

Парохијална је црква у Лијешћу, озидана од камена и цигле 1869. а освештана 1870. од архијереја Пајсија. Храм је св. Тројица-Духови. Од непокретног имања има један шљивик. Рачуне црквене води општина, коју народ бира и поставља на 3 године. Општина одржава уредно и своју вјероисповједну школу. Свештеник станује близу цркве која се отвара и у њој служи божествена служба сваке недеље и празника.

Парох: Марко Јелић.

Подновље, парохија са 2172 душе и 265 кућа. Има села 4: Подновље, Дугопоље, Ботајица, Вишњик.

Парохијална црква је у Дугом пољу саграђена од дрвене грађе 1857. а освештана од архијереја Дионисија Илијевића 1868. године. Храм је Вознесеније Христово-Спасов дан. Око цркве има нешто земље и башта. Рачуне црквене води општина коју народ бира и поставља на 3 године. Свештеници станују близу цркве, у којој се служи сваке недеље и празника.

Пароси: Јован Поповић и Јосиф Поповић.

Нови град, парохија са 1399 душа и 191 куће. Има села 6: Нови град, Свилај доњи, Свилај горњи, Врбовац, Поточани, Влашка мала.

Парохијална црква има од слабе грађе и ријетко се у њој служи.

Послужује: Јован Ристић.

Оџак, парохија са 1144 душе и 159 кућа. Има села 6: Оџак, Дубица доња, Дубица горња, Јошавица, Тетима, Гнионица.

Парохијална црква је саграђена од дрвене грађе и 1861. освештана од архијереја Игњатија. Храм је Сошествије св. Духа (Духови). Има 2 школе стару и нову велику. Општина коју бира народ води црквене рачуне. Свештеник станује близу цркве, у којој се служи сваке недеље и празника.

Пароси: Симо Ристић и Јован Ристић.

XXI.
Протопрезвитерат дубички.

Протопрезвитер: Јован Зечевић.

Брекиња, парохија са 1759 душа и 235 кућа. Има села 8: Брекиња, Челебинци, Јасење, Мразевци, Суваја, Тукључани, Побрђани, Комленац.

У овој парохији постојала је црква у селу Брекиња до 1875. године, која је слаба али врло много стара била. О њој се приповједа да је од некуда у Брекињу сама прешла и спаљена је уз устанак. Но заузимањем свештеника Зечевића подигнута је 1886. године нова црква на мјесту званом: „Татаровац" које стоји између села Брекиња, Челебинаца, Јасења, Побрђана, Тукључана. То мјесто поклонио је цркви Аџи Алибег Аџи-Пашић из Приједора и велико је у дужину 112 а у ширину 80 □ метара. Црква је саграђена од дрвене грађе омалтерена а црјепом покривена: дугачка 18 а широка 12 аршина. Није од архијереја освештана али се у њој служи на освећеном антиминсу. Рачуне води општина. Свештеник станује у Дубици.

Парох: Јован Зечевић прото.

Босанска Дубица, парохија са 1489 душа и 249 кућа. Има села 8: Агинци, Маглајци, Хаџибајер, Парнице, Верија, Новосеоци, Врноци и Шиња.

Парохијалне цркве нема али постоји у варошици Дубици ћелија која се налази под једним кровом уз српско-православну школу вјероисповједну, и саграђена је прије 20 година од дрвене грађе. Није освештана од архијереја али се у њој служи на освећеном антиминсу и то сваке недеље и празника. Имања непокретног нема но само једна кућица у којој учитељ станује, а поред ове једна башта. Рачуне црквене води црквена општина, која и своју вјероисповједну школу одржава, а бира се и поставља од грађана сваке године. Свештеник станује у мјесту близу цркве.

Парох: Божо Павић.

Моштаница, манастирска парохија са 2228 душа и 673 куће. Има села 9: Котуровн, Горњоселци, Бјелајци, Фурде, Шључани, Божићи, Јеловац, Личани, Среплије.

Парохијална црква јест црква манастира Моштанице, који постоји у планини Козари у Крајини у једној долини између два брда, поред једног бистрог потока. Података којима би се могло доказати кад је манастир и од кога подигнут, нема, тек на манастирском кључу и жличици стоји 1111. сигурно значи године. Сад ако би то био први кључ и прва кашичица онда би овај манастир морао бити дототовљен 1111. године, те стар 777 година. — Црква је саграђена од тврдог и у квадрат тесаног камена у облику креста по готичко-византијском стилу. — Уз устанак опљењена је и запаљена, те јој је кров изгорео, а обновљена је настојањем и трудом садањег архимандрита Кирила Аџића уз припомоћ и моралну потпору неколико родољуба из Б. Градишке и Дубице. Освештана је 1883. године 15. Августа од архијереја Савве. Храм је св. Архангел Михајил, али од памтивјека обдржава се храм Преображенију господњем. Служба се врши уобичајним празницима. Од непокретног имања осим једне кућице нема, и манастир се рачуна међу кмете. Рачуне води управа манастира која подноси исте конзисторији на преглед и одобрење.

Пароси: Кирил Аџић архимандрит, Пајсије Филиповић игуман и Стеван Бера свештеник.

Драксенић, парохија са 2174 душа и 359 кућа. Има села 4: Драксенић, Клековци, Гуњевци, Пуцари.

Црква постоји у селу Драксенићу саграђена 1880. године од дрвене грађе. Није освештана од архијереја али је по пропису унешен антиминс, и у њој се служи сваког великог празника и у недеље часног поста. Храм је Еванђ. Марко. Имања нема а рачуне воде клисаре. Свештеник станује у Дубици, удаљен 2 сата.

Парох: Тодор Вујасиновић почасни прото.

Костајница (варош), парохија са 3086 душа и 420 кућа. Има села 4: Мракодол, Петриња, Бачвани-Бабинац, Слабиња. Има три цркве.

Једна у Костајници зидана од 1881. до 1887. те је други дан Духова од митрополита Ђорђа Николајевића освештана.

Друга у селу Слабињи од дрвене грађе, није освештана од архијереја, али у њој се на освећеном антиминсу понекад служи; и

трећа у селу Бачванима такође од дрвене грађе и у њој се служи кадкад на освећеном антиминсу. Свештеник станује у вароши Костајници.

Парох: Димитрије Дукић.

Демировац, парохија са 1099 душа и 176 кућа. Има села 2: Демировац и Градина.

Црква парохијална постоји у селу Демировцу, но о истој опширнији извјештај није поднешен.

Парох: Марко Павковић.

Мерђеђа, парохија са 1025 душа и 171 кућа. Има 1 село: Међиђа.

Цркве нема.

Парох: Симеун Кајић, а послужује Марко Павковић.

Читлук, парохија са 1923 душе и 265 кућа. Има села 4: Читлук, Стригова, Побрђани, Календери.

Црква је у сред парохије саграђена 1881. од дрвене грађе и у њој се служи на освећеном антиминсу. Од цркве је свештеник удаљен $^1/_2$ сата.

Парох: Илија Кецман.

Добрљин, парохија са 3044 душе и 385 кућа. Има села 5: Добрљин, Водичево, Куљани, Прусци, Равнице.

Црква је у Добрљину на сред парохије, саграђена 1885. од мјешовите грађе. Није од архијереја освештана али служи се у њој. Свештеник станује у Костајници.

Парох: Спасоје Недимовић.

Двориште, парохија са 1410 душа и 181 кућом. Има села 4: Двориште, Мурати, Градина Крива ријека, Јутрогушта.

Извјештај о цркви није поднешен.

Парох: Ђурађ Павић.

Влашковци, парохија са 1070 душа и кућа? Има села 2: Влашковци и у приједорском котару: Међувође.

Извјештај о цркви ни исказ рођених и умрлих није поднешен.

Парох: Ананије Рељић.

Нови, варошица, парохија са 2386 душа и кућа? Има села 6: Витасовци, Свињука, Трговиште, Јошава, Прекосане, Благај.

Извјештај о цркви није поднио.

Парох: Лавар Вуковић.

Агићи, парохија са 1497 душа и кућа? Има села 5: Агићи, Масловаре, Црна ријека, Волари, Равска.

Извјештај о цркви није поднио.

Парох: Тодор Кондић.

Ведовица, парохија са 1447 душа и 276. кућа. Има села 3: Ведовица, Чађавица, Адраповци.

Цркве имају двије.

Једна у Ведовици, врло малена саграђена 1881. у којој се чешће служи.

Друга у Чађавици саграђена 1882. поред школе на земљишту које је висока влада подарила. Ту је 1886. год. поново започета грађња нове цркве, која још није довршена.

Сводно, парохија са 919 душа и кућа? Има села 2: Сводно, Деветаци.

Извјештај о цркви није поднио.

Парох: Тривун Лазаревић.

Пољавнице, парохија са 2004 душе и кућа? Има села 8: Пољавнице, Церовица, Мазићи, Жуљевица мала, Жуљевица велика, Раковац, Лешљани, Петковац.

Извјештај о цркви није поднио.

Парох: Ђурађ Лазаревић.

XXII.

Протопрезвитерат варцар-вакуфски.

Протопрезвитер: Јован Пећанац.

Јајце (варош), парохија са 2496 душа и 259 кућа. Има села 39. Брђани, Дубраве, Мачковица, Махала у опћ. Барево; Сипоница у опћ. истој; Биоковина, Божиковац, Брванци, Буковица, Цветићи, Дубрава, Грдово, Куће-старе, Обадуше Шерићи у опћ. Црепањска; Булићи, Крушчица, Лендићи, Вукичевци у опћ. Дно-лука; Ђумезње, Језеро, Језурине, Жавине у опћ. Језеро; Борци, Миле-доњи у опћ. Миле; Гогићи, Ђумезне, Саватићи у опћ. Присоје; Ипота, Касуми, Старо село у опћ. Старо село; Бавар, Билинчић, Чипић, Чојлук, Добро брдо, Дренов до, Грабанта, Шањкара у опћ. Винац.

Парохијална црква подиже се од 1884. год. у Јајцу од тврде грађе, још није доготовљена али у њој се служи сваке недеље и празника. Општина са својим свештеником и околним народом брине се да што љепшу цркву подигне. Свештеник станује у вароши близу цркве.

Парох: Милан Глушац.

Бабићи, парохија са 2072 душе и 227 кућа. Има села 6: Бабићи, Бабин до, Глоговац, Љуша, Подобзир у опћ. Бабићи, Прибељци у опћ. Ваган.

Парохијална црква је у Глоговцу (Манастир Глоговац) која је започета 1866. а довршена 1869. године и тада од архијереја Дионисија Илијевића освештана. Храм је Влм. Георгија. У цркви се налази антиминс на ком стоји: **и остсiа — преосвештенства Данила Мкинѣъ** (?) **го θ. А Ж N В** — . . . . . који је напечатан издањем и настојањем Павла Ненадовића Архијепископа Карловачкога исте године. Црква има нешто и готова новца, нешто земље и 2 куће, које се издају под кирију. Рачуне црквене води општина са 2 свештеника који су један предсједник други потпресједник; иначе општину, остале чланове бира и поставља народ сваке године. Оба свештеника по чреди чине службу у цркви сваке недеље и празника а удаљени су по $1\frac{1}{2}$ сат.

Парох: Петар М. Гаковић.

Подрашница, парохија са 1278 душа и 156 кућа. Има села 5: Луке, Мрачај, Подбрдо, Подсело, Подшиљак у опћ. Подрашница.

Црква је у парохији подигнута 1884.—1885. од дрвене грађе али још није довршена, у њој се ипак обавља служба. Ова црква нема тако

реви ништа; шта више направљена је на туђој агинској земљи, за што плаћа 20 фор. годишње кирије. Свештеник станује близу цркве.

Послужује: Прото Пећанац.

Волари, парохија са 2403 душе и 279 кућа. Има села 15: Чуклићи, Грбавица, Греда, Кнежевићи, Наднође у опћ. Грбавица; Љољићи у опћ. Језеро; Горица у опћ. Присоје; Чифлук, Горица, Крчевине, Мочила, Мочиоци, Мујичићи доњи, Волари доњи, Волари горњи у опћ. Волари.

Парохијална црква је у Глоговцу. Види парохију Бабићи.

Парох: Шпиро Ракита.

Густовара, парохија са 2169 душа, кућа ? Има села 8: Баре, Густовара у опћ. Баре-Трибово; Коњевићи, Котор, Поље доње, Старо село у опћ. Билајце; Љесковица доња, Љесковица горња у опћини Власиње.

Исказ ни извјештај о цркви није поднио.

Парох: Симеун Чулић, прото.

Варцар-вакуф (варошица), парохија са 2176 душа и 306 кућа.

Има села 12: Брдо, Хочуне, Оругла, Ријека, Збориште у опћ. Варцар-вакуф; Чираковац, Ковачевац у опћ. Ступна; Магаљдол у опћ. Билајце; Барине, Јелићи, Точиона, Зградине у опћ. Мајдан.

Пошто је стара црквица приликом несретног пожара изгорела, отпочета је грађња нове цркве 1884. год. од тврде грађе, те и ако није потпуно довршена и од архијереја освештана у њој се обавља божествена служба. Црква има 1 комад земље, а рачуне црквене води општина, одбор којег народ бира и поставља сваке године на Марков дан, изузев свештеника, који јеваздашњи и природни члан. Свештеник станује у варошици, близу цркве.

Парох: Јован Пећанац, прото.

Шеховци, парохија са 1467 душа и 164 куће. Има села 4: Шеховци: Бочац, Шурјан, Дабрц-Сурјап у опћ. Бочац.

Цркве нема.

Парох: Стеван Лекић.

Шолаји, парохија са 1120 душа, кућа 91. Има села 5: Баљвине, Брјегови, Костићи, Мокри луг, Шолаје у опћ. Милан Кнежина.

Парохијалне цркве нема. Народ иде цркви у Живинице.

Парох: Алекса Кнежевић.

Раџић, парохија са 729 душа, кућа 71. Има села 3: Раџићи у опћ. Милан Кнежина; Чарићи, Пауновићи у опћ. Скендер вакуф.

Парохијалне цркве нема. Народ иде цркви у Живинице.

Парох: Симо Кнежевић.

Живиница, парохија са 1502 душе, кућа 115. Има села 7: Бокани, Живинице у опћ. Милан Кнежина; Балићи, Бастахи, Борак, Јежице, Скендер вакуф у опћ. Скендер вакуф.

Црква постоји од прије, но од 1882. године је поправљана и служи се у њој о неким празницима. Општина, одбор, којег бира народ осим свештеника, који је вазда пресједник, и поставља на неизвјесно вријеме — води рачуне. Свештеник је удаљен од цркве $^1/_4$ сата.

Парох: Лука Поповић.

Грабовица, парохија са 952 душе, кућа 46. Има села 5: Голо брдо, Одино брдо, Маљевац Подгорје, Подстјење у опћ. Грабовица.

Парохијалне цркве нема.

Парох: Тодор Крчић.

XXIII.

Протопрезвитерат петровачки.

Протопрезвитер: Василије Новаковић.

Петровац (варош), парохија са 1248 душа, кућа до 200. Има 1 село: Суваја.

Црква је саграђена од 1883. године у Петровцу од тврде грађе и у њој се малим изузетком сваке недеље и празника служи и ако није од архијереја освештана. Храм се држи св. апостоли Петар и Павле. Имања никаквог осим баште црква нема, а рачуне води општина, коју сграђанство изабира и поставља. Свештеник станује у вароши близу цркве.

Парох: Глигорије Новаковић.

Колунић, парохија са 1112 душа, кућа 169. Има села 2: Колунић, Рашиновац.

У овој парохији постојала је од прилике до 100 година из старог времена црква, која је тад запаљена. Тадашњи свештеник и народ пошто су остале зидине наткрили су само олтар ал' тако, да се кров с поља није могао видити те је божествена служба на утјеху страдајућих обављана, док није садањи парох по рукоположењу на 2 године, затражио и добио од везира из Сарајева дозволу да може цркву покрити и поправити, која је 1876. опет — уз устанак — од Турака запаљена и изгорела. По повратку народњем послије окупације, настојањем свештеника, поново је поменута црква оправљена, те се у њој сваке недеље и празника износи у мо-

литвама Богу благодарност и молебствије да сачува српску цркву и народ. Храм је Преображеније Господње. Имања нема а рачуне води општина, којој је прејеседник свештеник. Овај је удаљен од цркве $^1/_4$ сата.

Парох: Василије Новаковић, протопрезвитер.

Буковача, парохија са 1219 душа, кућа 196. Има села 4: Буковача, Бара, Ведро поље, Дринић.

У овој парохији црква је подигнута 1866. године, но је изгорела, од Турака спаљена 1876. године уз устанак, само зидине су одржале се, које су остале темељ садањој цркви, која је 1882. оправљена и обновљена. У њој се служи сваке недеље и празника а није од архијереја освештана. Храм се држи Рожденство Богородице. Имања нема. Рачуне води Ђуро Кецман. Недограђен а започет звоник свједочи у неколико осталу нехатност и немарност народњу а можда и свештеника — према цркви (?) Свештеник станује близу цркве.

Парох: Јован Кецман.

Смољана, парохија са 1846 душа, кућа 265. Има села 5: Смољана, Јањила, Крњајела, Капља, Ваганац-бравски.

Црква је сграђена 1883. и 1884. године од дрвене грађе и у њој се служи сваке недеље и празника и ако није од архијереја освештана а храм се држи св. Никола. У цркви има антиминс освештан од архијереја Гаврила Мијића у Сарајеву 24. Јула 1754. године. Црква имања нема а рачуне води свештеник споразумно са општином коју изабира и поставља народ. Свештеник је удаљен од цркве $^1/_4$ сата.

Парох: Миле Кецман.

Вођеница, парохија са 1141 душом, кућа 170. Има села 2: Вођеница, Брестовац.

Цркве нема.

Парох: Марко Милановић.

Ваганац-Бјелај, парохија са 1151 душом и 166 кућа. Има села 5: Скакавац, Бусје, Цимеше, Стјењани Мали, Ваганац-Бјелај.

У овој парохији нема цркве али се ипак чини божествена служба у школи, која је од дрвета 1880. године саграђена па пошто није остати и постојати школа могла употребљена је за ћелију. Исто је тако и у селу Вођеници. И у овим ћелијама служи се сваке недеље и празника.

Парох: Митар Ђургус.

Крњеуша, парохија са 1710 душа и 235 кућа. Има села 4; Крњеуша, Ластва, Рисовац, Врановина.

Цркве нема али постоји ћелија у којој се налази антиминс освећен 1759. године од архијереја Георгија къ храмѣ ск. Николае Ова ћелија има 6 дана земље и у готову 100 фор. а рачуне води општина. Свештеник је удаљен $^1/_4$ сата и служи сваке недеље и празника.

Парох: Јово Грбић.

Пркоси, парохија са 1559 душа и 234 куће. Има села 5: Пркоси, Рајиновци, Стјењани велики, Орешац, Орешко брдо.

У овој парохији има новосаграђена црквица у мјесту Дугопољу, која оскудјева са свима црквеним утварима, њу је подигао и саградио сам Симо Стечаровић житељ ове парохије и намјенио храм Рождество св. Јована а сад је ред да цијела парохија бар нужне утвари, књиге и одјејанија постара се набавити. Свештеник је удаљен 1 сат.

Пароси: Никола Зорић, помоћник Ђорђе Зорић.

XIV.

Протопрезвитерат уначко — басташки.

Протопрезвитер: Илија Билбија.

Бастаси, парохија са 1334 душе и 182 куће. Има села 3: Бастаси, Очијево велико, Очијево мало.

Парохијална црква храм св. пророка Илије саграђена је 1879. године од дрвета. Није освештана од архијереја али се у њој служи божествена служба сваке недеље и празника. Имања нема а рачуне црквене води прота са општином, која се од народа бира на неизвјесно вријеме. Свештеник је удаљен $^1/_4$ сата.

Парох: Илија Билбија, прото.

Бобољусци, парохија са 1336 душа и 200 кућа. Има села 4: Бобољусци, Цвјетнић велики, Цвјетнић мали, Очигрије.

Парохијална црква налази се у селу вел. Цвјетнићу, која је 1883. године почета да се од камена гради а још није довршена. Храм јој је намјењен Преображеније. Свештеник са станом удаљен је од ове цркве 1 сат.

У овој парохији у Мартин Броду је и црква манастира Рмања, која је од самог камена на свод сазидана давно — (тачно неможе се тврдити вријеме). Покрај цркве постојале су куће и ћелије али су изгореле и порушене 1875. год.

и црква је била оштећена и дуго запуштена. Црква је поправљена обновљена и поново је освећена 8. Аугуста 1883. год. од архијереја Савве Косановића те се у њој служи божествена служба. Око цркве нема сад никакве зграде премда је народ грађу приправио и вољан био кућу направити; нити пак црква има каква имања. Рачуне води дотични парох са општином, која се бира од народа на неизвјесно вријеме. Свештеник је од ове цркве удаљен 2 сата.

Парох: Петар Зорић.

Тишковац, парохија са 1435 душа и 196 кућа. Има села 4: Осредке, Беглуци, Трубар, Тишковац.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него се народ купи на уобичајене празнике преко године на тако зване зборове, на мјестима где се у парохији чине молитве и водица свети.

Парох: Петар Рађеновић.

Врточе, парохија са 1053 душе и 176 кућа. Има села 2: Врточе горње, Врточе доње.

У овој парохији у горњем Врточу, постоји црква саграђена 1882. године од дрвене грађе. Није освештана од архијереја али се у њој служи божествена служба, но само у неке празнике и недеље преко године. Имања нема а рачуне води сам дотични парох, који станује од цркве далеко 3 сата.

Парох: Андрија Бањац.

Трнињића-бријег, парохија са 1279 душа и 218 кућа. Има села 3: Трнињића бријег, Дрвар, Киповљани.

У овој парохији цркве нема.

Парох: Обрад Бањац.

Кулен-вакуф варошица, парохија са 1411 душа и 200 кућа. Има села 9: Ћевар вакуф, Халати, Бушевић, Кестеновац, Штрпци, Сеоце, Хавала, Клиса, Островица.

У овој парохији саграђена је црква 1882. године храм је намјењен Вознесеније Христово. И ако није освештана служи се у њој само о већим празницима. Имања нема а рачуне води општина.

Упражњена.

XXV.
Протопрезвитерат сребренички.

Протопрезвитер: Алекса Поповић.

Сребреница (варош), парохија са 2046 душа и 265 кућа. Има села 20: Чичевац, Фојар Гостиљ, Милачевић, Ораховица, Осредак, Пале, Пећишта, Поточани, Пушмулић у опћ. Сребреница; Виогор, Буче Липовац, Палеж, Подравно, Слатина, Зеданско у опћ. Суческа; Бљечева српска, Бљечева турска и Загони у опћ. Братунац.

У овој парохији постоји црква и капела.

Црква је саграђена 1885. године; зидови од камена а свод и кубе од дрвета; и изван вароши. Освештана је исте године од архијереја Савве Косановића на дан Успенија Богородице 15. Августа и слабо је снабдјевена са црквеним утварима.

Капела пак подигнута је у вароши од шепера и покривена даском 1877. године. Није освештана од архијереја али се у њој служи божествена литургија сваке недеље и празника, само не тад кад се отвара и служи у цркви што бива неколико пута преко године. Ова капела има све нужне утвари, књиге и одјејанија.

Црквене рачуне за обе води општина коју народ бира на неизвјесно вријеме а свештеник је пресједник.

Свештеник станује од капеле неколико корачаји далеко а од цркве само четврт сата.

Парох: Алекса Поповић прото.

Сасе, парохија са 1008 душа и 122 куће. Има села 8: Јела, Лозница, Обади, Побрђе, Подчауш, Сасе, Сикирићи, Вољавица у опћ. Вољавица.

Кад је у овој парохији подигнута црква незна се а поновљена је 1856. године. Незна се ни је ли освештана а храм је Сошествије св. Духа. — Саграђена је тврдо а кубе — свод и кров је дрвен. Нужне утвари, одјејанија и нешто капитала у новцу има, само нема потпуно свију књига. Иначе имања нема а рачуне црквене води одбор, који народ изабира на неизвјесно вријеме. Свештеник није члан одбора а станује у сребреници од своје цркве далеко 2 сата.

Парох: Обрад Симић.

Слапашница, парохија са 927 душа и 106 кућа. Има села 8 Красановић, Михајловић, Реповац, Слапашница, Суха српска, Суха турска у опћ. Братунац; Хранча, Магашићи у опћ. Оправдићи.

У овој парохији цркве нема, но народ и свештеник одлази цркви у парохији мратиначкој.

Парох: Савва Дангић.

Мратинци (Кравица), парохија са 1706 душа и 230 кућа. Има села 9: Бањевић, Брана-Бачић,

Јежештица, Липјеновић, Мратинци, Шиљковић у општини Оправдићи; Коњевић, Паљевић, Залиње у опћ. Паљевић.

У овој парохији саграђена је црква 1853. године од тврдог материјала а освештана је 1864. од архијереја Висариона. Храм је св. апостоли Петар и Павле. Осим мјесечних Минеја и Србљака има све друге књиге, онда утвари и свештеничка одјејанија. Ова црква има приличан капитал у новцу а у непокретностима: једна механа близу цркве; једна коњушница и три дућана под стрејом уз школску зграду; једна њива ораница и нешто шљивика старог и на ново засађеног. „ . . . Рачуне црквене води Васа Петковић народни учитељ касирајући у благајнички дневник сваки примитак и издатак и закључујући рачун концем свакога мјесеца а особито концем године у присуству црквеног одбора. Општина црквена, односно тутори постоји; исту бира народна скупштина на неизвјесно вријеме. Свештеници су бивали пресједници а сад су чланови . . .“ Свештеник станује код цркве и у истој служи божествену службу сваке недеље и празника.

Парох: Стојан Поповић.

Брежани (Карина), парохија са 924 душе и 68 кућа. Има села 8: Брежани, Карина, Клотијевац, Ногачевић, Осатица, Прохић, Радошевић и Сулица у опћ. Осатица.

У овој је парохији саграђена црква 1817. године од дрвета, није од архијереја освештана а служи се у њој само о већим празницима. Храм држи се на Никољдан. Ова црква има све утвари, књиге и одјејанија, а од непокретног имања само једну воденицу-млин. Рачуне црквене води одбор без судјеловања свештениковог и руководи градњом нове цркве. Свештеник станује далеко од цркве 4 сата.

Парох: Димитрије Блажић.

Височник, парохија са 1171 душом и 96 кућа. Има села 7: Топлица у опћ. Осатица, Делегошта, Калиманић, Прибидол српски, Прибидол турски, Забуковица (Жабоквица) српска, Забуковица турска у опћ. Добрак.

У овој парохији саграђена је црква 1886. године; зидови су од камена а свод и кров је дрвен. Исте године са благословом архијереја Ђорђа Николајевића унешен је 31. аугуста по пропису од проте сребреничког антиминс; и у овој цркви обавља се божествена служба само о већим празницима. Храм се држи Успеније Богородице. Имања нема а рачуне воде људи, који су се сами истакли. Свештеник станује 2 сата далеко од цркве.

Парох: Јосиф Блажић.

Жљебац (Сеона), парохија са 853 душе и 59 кућа. Има села 3: Бољевић, Јакетић, Жљебац у опћ. Факовић.

У овој парохији постоји црква од дрвета и незна се кад је саграђена ни да ли је кад и од ког архијереја освештана, а храм је св. Никола. Ова црква има готовине 51 цес. дукат али је затворена 1882. године и неслужи се у њој, јер је врло трошна а и оправљање пријечи, то што је недалеко од исте нова, друга црква, већ подигнута — Факовићка.

Парох: Васо Павловић.

Црвица, парохија са 655 душа и 45 кућа. Има села 2: Црвица и Петрић у опћ. Крнић.

У овој парохији црква је саграђена 1815. године од дрвета. Незна се да ли је освештана а храм је св. влмч. Димитрије. Има све нужне утвари и одјејанија а нешто и у новцу. Рачуне црквене воде људи, који су се сами истакли. Свештеник станује по сата далеко од цркве и служи у цркви само о већим празницима.

Парох: Васо Јовичић.

Прибојевић, парохија са 982 душе и 74 куће. Има села 6: Божић, Бујаковић, Гођевић, Прибојевић, Костоломци, Постоље у опћ. Крнић.

У овој парохији саграђена је црква 1854. године; зид од камена а свод и кров од дрвета. Освештана је од архијереја Дионисија Илијевића 1870. храм је Преображеније Господње. Ова црква, нужне утвари свешт. одјејанија и књиге има а нешто и у новцу готовине. Рачуне црквене и овде води неколико људи, који су се сами истакли. Свештеник станује по сата далеко од цркве и служи само о већим празницима.

Парох: Тодор Марковић.

Мечва (Крнић) парохија са 735 душа и 38 кућа. Има села 4: Блажијевић, Крнић у општини Крнић, Јагодња и Мечва у опћ. Факовић.

У овој парохији постоји црква зидана од камена а свод и кров од дрвета; кад је саграђена незна се а освештана је 1886. године од архијереја Висариона. Храм је Никољ-дан. Црква је снабдјевена са свима потребама и има готовине 6000 гроша. Рачуне црквене неводи готово нико. (!) Свештеник станује 40 корачаја од цркве а служи само о већим празницима.

Парох: Ристо Блажић.

Факовић, парохија са 1047 душа и 56 кућа. Има села 6: Познановић, Ратковић, Станатовић, Тегаре, Вранешевић, Запоље у опћ. Факовић.

У овој парохији је црква новосаграђена.

Послужује: Ристо Блажић.

Дубравица, парохија са 1039 душа и 89 кућа. Има села 4: Дубравица Витковић у опћ. Братунац; Оправдић у опћ. Оправдић; Полом у опћ. Паљевић.

У овој парохији цркве нема али народ одлази цркви кравичкој.

Парох: Ристо Поповић.

Лијешањ, парохија у кот. зворничком са 1191 душом и 180 кућа.

Ова парохија има капелу, која је у школској згради у доњем спрату а саграђена је 1879. године од тврдог материјала. Није освештана а служи се у њој сваке недеље и празника. Књиге и друге црквене потребе имају потпуно а и нешто новаца. Рачуне води црквени одбор, који бира народ.

Упражњена.

XXVI.

Протопрезвитерат власенички.

Надзиратељ: Ђорђе Марковић.

Власенице (варош), парохија са 3074 душе и 393 куће. Има села 39: Бакићи, Брановићи, Берљевићи, Нећељиште, Вуковићи у опћ. Нећељиште, Црна ријека, Подгора, Заграђе, Рајићи, Лукавица, Врточе у опћ. Врточе, Бабићи, Бакићи, Брда, Камените долови, Код оџака, Лосићи, Подбирач, Стојшићи, Тикварина, Трупичевина, Врли крај у опћ. Залуковик, Брда у опћ. Невачка, Бојанићи у опћ. Цикоте, Биљег, Подбирач, Мало поље, Заклопача у опћ. Заклопача, Градина, Јеровље, Малешевина, Мршићи у опћ. Џемат, Бешићи, Ђурићи, Стражевац, у опћ. Грабовица, Јанаге, Краљево поље у опћ. Краљево поље, Мироња у опћ. Мркаљ, Скугрић у опћини Церска.

У овој парохији цркве нема али се од 1886. године отпочела од тврдог материјала градити и темељ јој положен те године 27. Јула; но постоји ћелија у општинској кући у којој је некад била вјероисповједна српска школа. Ова црквена општина има 2 земљишта на једном је ћелија а на другом се гради црква. Рачуне црквене и бригу о градњи цркве води општина. Свештеник станује у вароши и служи у ћелији сваке недеље и празника божествену службу.

Парох: Ђорђе Марковић.

Голићи, парохија са 1521 душом и 175 кућа. Има села 17: Бара, Голићи, Ђурђевићи, Кокановићи, Крајчиновићи, Миразовићи, Мишићи, Врсиње доње, Врсиње горње у опћ. Милићи, Глушац, Бишина, Вукшићи, Рашковићи, Павковићи, Дубница у опћ. Гојковић, Супач у опћ. Врточе, Нова касаба у опћ. Нова касаба.

Тако звана милићка црква налази се у Толићима. Темељ јој је постављен 1. априла 1871. године. Зидана је од камена а свод и кров је од дрвета. Освештана је 20. Јула 1874. године од архијереја Антима. Храм је св. О. Никола. Имања нема а рачуне црквене води општина, коју народ бира на неизвјесно вријеме. Свештеник је удаљен од цркве са станом 1 сат и служи у цркви само о већим празницима.

Пароси: Тодор Голић прото, помоћник: Марко Голић.

Цикоте, парохија са 1704 душе и 224 куће. Има села 23: Цикоте, Добрићи, Гаочићи, Лукићи, Победарје, Подцрквина, Рудишта, Симићи, Ступари, Супчани, Врело, Зурковпће у опћ. Цикоте, Бјелановићи, Пешевина, Шадићи, Драгаши у опћ. Шадићи, Кормјен у опћ. Папраћа, Гај, Козја раван, Рача, Солаковина у опћ. Џемат, Грабовица у опћ. Грабовица, Смршањ, у опћини Гојковић.

У овој парохији цркве нема. Негда је била црква на „Рудишту" мјесту, које се данас зове „Црквина" где се виде развалине од темеља црквеног око чега налазе се многи споменици и велике гробнице. — Народно предање казује, да је ту цркву подигао Вукан, жупан, у исто вријеме, кад и манастир Папраћу. — На поменутим развалинама побожни народ прије неколико година направио је од дасака једну зградицу те се неколико пута скупља преко године на молитву.

Послужује: Мићо Поповић.

Брајинци, парохија са 715 душа и 80 кућа. Има села 7: Селиште, Зулци, Петровићи, Удбина, Царевина, Подпола, Влачићи у опћ. Брајинци.

У овој парохији је парохијална црква бившег манастира Ловнице (Ломнице) храм св. влмч. Георгија. Стара ова црква задужбина је Немањића и сва је од камена. Сприједа је преграђена (прва препрата) и изнутра је живописана. На препрати више врата стоји натпис: „П и с а с е с в ј а т и Б о ж е с т в е н и ј и х р а м с в ј а т а г о в е л и к о м у ч е н и к а Г е о р г и а љ е т о 7116 (1608) б и н а с т о ј а т е љ Е р м о н И г у м е н П р о х о р б р а т и ј а м о н а с т и р с к и п о м о ћ н и к п и с а н и ј а В у ј а н и Б о г д а п р о с т и А м и н. П и с а м н о г о г р ј е ш н и ј и о в е р у к о т в о р н е о б р а з е Ј о в а н и Н и к о л а и Г е о р г и е н а к о н с в ј е ж б р а т и ј а н е м о и т е н и (нас) к л е т и, ј е р с м о б и л и м н о г о у с т р а х у о д Т у р а к а и с о в т а м н о г о з л а." На црквеном прагу низ доле има ножом исписана записка: О б н о в и т е љ м а н а с т и р а П. К а с. (?) Х а џ и И г у м е н А р с е-

нија Пивац Гоговић 1774 Јан. 6. па онда: Максим Студеничанин прииде мјесеца марта 1797.

У цркви налазе се двије цјевнице округле, седефом ишаране и на једној стоји година 7088 (1580). Даље стоји на једном Октојику година 7000 (1492); једном пентикостару 7112 месеца Аугуста 30 дана (1604). Имају 2 антиминса један стари а други нови. На старом написано је ово: Благословением господина Арсенија четвртаго архиепископа Пекскаго свјех Сербов и цјелаго Илирика патријарха љето 1543 имје власт свјаштенодјеиствовати в храмје. На новом пак налази се потпис архијереја босанског Игњатија 1862. године.

Око ове цркве налазе се рушевине манастирских ћелија у којима су калуђери живили. Од непокретног имања има: један велики хан; два млина; једну пространу кућу где народ ноћива кад долази цркви на богомољу. Рачуне црквене води одбор у коме постоји неколико људи са 3 ближња свештеника, који са својим парохијанима овој цркви долазе а ти су: Виђентије Савић, Стеван и Мићо Поповић; и по чреди служе. Божествена служба обавља се сваке недеље и празника. Брајиначки свештеник удаљен је од ове цркве $^1/_2$ сата.

Парох: Мићо Поповић.

Јеремићи, парохија са 1243 душе и 150 кућа. Има села 16: Јеремићи, Назда, Помол, Штедра, Буковица, Копривна, Кострача, Тољевићи у опћ. Дрвента, Забрђе, Дубачко, Ристијевићи, Витићи, Лукићи, Божићи, Кукићи, Вишница у опћ. Васиљ.

Парохијална црква храм св. ап. Петра и Павла саграђена је 1838. године од камена у селу Копривну. Није освештана, него се служи на освећеном антиминсу и то само неким празницима и недељама преко године. Ова је црква сасвим малена и већ опала, а нема ни имања. Рачуне води општина. Свештеник је од цркве удаљен пола сата.

Парох: Јован Брежанчић.

Манастир Папраћа, парохија са 1031 душом и 139 кућа. Има села 6: Чањевић (Цанојевић), Папраћа, Велика њива, Величевићи, Зидоњи у опћини Папраћа, Кулина у опћини Залуковик.

Црква се налази под планином Бороговом а на извору воде Спрече. Храм је Благовјештенија а задужбина је Вукана жупана те суштествује неколико стољећа. Предање казује, да је трећу подјелу цркве, препрату, дао дозидати Високи Стеван али које године — незна се. И ова црква била је запуштена и рушена али је затим опет обновљена. Прије 20 година обновљена је и том приликом стари живопис којим је ова црква украшена изнутра била — поништен је и закречен и тек се на мјестима где где указује, опомињући православног Србина на негдашњу славу и величину српства и српске цркве. — Ова црква по том освештана је од архијереја Дионисија 1869. године и у њој се служи сваке недеље и празника. На антиминсу стоји потпис архијереја Мелентија (који је у Босни био од 1716.—1740. године.) Имања непокретног има осим другог један хан и једну кућу, које дају годишње прихода преко 400 фор. Рачуне манастирске води одбор, који подноси конзисторији рачуне на преглед. — Игуман Пајсије Филиповић доста је имање манастирско подигао. Сад се у манастиру налази:

Арсеније Тодоровић синђел.
Мирон Милановић јеромонах.

Осмаци, парохија са 1617 душа и 215 кућа. Има села 13: Осмаци, Мраморак, Подборогово, Кохањ (Подкакањ) у опћ. Осмак, Врело, Вуковина у опћ. Гојчин, Матковац, Борогово у опћ. Папраћа, Пантелићи, Подборогово, Ракино брдо, Сајтовићи, Зелина у опћ. Вацетина.

У овој парохији цркве парохијалне нема, него народ са свештеником долази цркви манастира Папраће.

Пароси: Давид Поповић, помоћник му Никола Поповић.

Стрмница I. парохија са 1291 душом и 152 куће. Има села 10: Допасци, Тупонори, Плазаче, Стрмница у опћ. Тупонори, Акмачићи, Чаниһи, Ђурићи, Јавор, Марковићи, Тепен у опћ. Шејковићи.

У парохији цркве нема али народ и свештеник одлазе цркви у Ловницу. Од ловничке цркве свештеник је удаљен $1^1/_2$ сат.

Парох: Стеван Поповић.

Стрмница II. парохија са 3525 душа и 381 кућом. Има села 14: Тупонори, Подбетањ у опћ. Тупонори, Драпнићи у опћ. Крушевци, Жеравица у опћ. Жеравица, Брановић у опћ. Недељиште, Макалићи, Турковићи, Рашево у опћ. Гојчин, Јасен (Дрињача), Кљештани у опћ. Грабовица и у кот. Кладањском: Бјелопоље, Кочајевић, Младово, Кладањ и Главичина.

Ни у овој парохији цркве нема већ народ и свештеник долази цркви Ловничкој од које је свештеник удаљен $1^1/_2$ сат.

Парох: Виђентије Савић.